„Ukraińskyj Holos“ Przemyśl. Należytość pocztową uiszczono ryczałtem.

Ч. 9 (585) Неділя, дня 8. березня 1931. Рік XIII.

Przemyśl
Ks. O. A. Zubrzycki
pl. Czaykowskiego
2 p. kat. kapitula

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС

ОРГАН НАЦІОНАЛІСТИЧНОЇ ДУМКИ

Адреса Редакції і Адміністр. „УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС“ Перемишль, Побереже 1/I. Конто П. К. О. в Варшаві Nr. 142.807. Передплата в краю виносить 10 зол. річно, 5·50 зол., піврічно, 3 зол., чвертьрічно. Для Чехії на рік — 72 к. ч., ½ — 40 к. ч., ¼ — 20 к. ч. Для Франції — 60 ф. річно, ½ — 35 ф., ¼ — 20 ф. Для Німеччини — 10 мар. річно, ½ — 6 мк., ¼ — 3·50 мк. Для Бельгії — 90 б. ф. річно, ½ — 50 б. ф. ¼ — 30 б. ф. Для Америки 2½ ам. долярів річно.
Рукописів Редакція не звертає, неоплачених писем не приймається.

Ціна примірника 25 сот.

Рахунки платні й позивні в Перемишлі, а замовляючий анонс вже тимсамим без застережень годиться на це.

ТАРИФА ОГОЛОШЕННЯ: За текстом за 1 вірш міліметровий одношпальтовий (сторона має пять шпальт анонсових) 0·30 зол., для дрібних промисловців укр. інстит. 0·20 зол. Дрібні оголош. по. 0·15 зол. за слово, найменше дрібне оголош. 1 зол., для шукаючих праці подані безпосередньо до Адміністр. по 0·15 зол. Оголошення в тексті 150% дорожші, на першій стороні 300% дорожші.
Редактор приймає щодня від год. 11—1.

НОВІ СИЛИ.

Значіння наслідків світової війни двояке: матеріяльне й моральне. Затрата величезного майна, вистріленого в простір, збуреного стрільнами, пограбованого воюючими арміями — все це *дійсні втрати*, що їх будучність може й мусить поповнювати *новим* вкладом енерґії. З цього боку відємний вплив війни сягає безпосередньо в механізм сучасного життя як чинник господарської кризи. З другого боку війна витиснула нестертий знак на духовому обличчі нинішнього суспільства. Вона створила ґрунт, з якого виростає новий тип: рухливий, безглядний, прямий, неуступчивий. В цьому відношенні можна говорити тільки про своєрідні наслідки війни, які стоять поза рахунком втрати й зиску.—Історія, як усе, замкнула *частинно* білянс війни підсумком здобутків і втрат, записуючи їх враз із дальшими можливими наслідками на рахунок не авторів — батьків війни, але їх наслідників — синів. Обовязуючі мирові договори, з Версалем в осередку, дали цьому білянсові правне ствердження з підписами й печатю переможців.

Сини, *зрозуміло, в першій мірі* пошкодованих країн, не приймають „добровільно“ вложеного насильно на їх плечі тягару; вони не почувають морального обовязку покутувати за батьківські провини й помилки, що спричинили велику їх програну. Діти не хочуть йти далі втоптаними шляхами, але завертають в інший бік: радикалізму й революції. З криком проголошують вони свої власні засади світового порядку, оперті в їх новому світогляді, що буйно росте із жару їх молодости.

Поява нового духово-суспільного типу людини зарисувалась вперше на овиді післявоєнної Европи в момент і в місці, коли хвиля соціяльної революції, завдяки моральній пригнічености та господарській скруті війною висилених, пошкодованих і побіджених народів, проколювалась вже на поверхню життя познаками розкладу й хаосу. Отже, новий рух мусів започаткуватися там, де швидше дозріла потреба *орґанічної* перебудови, бо програна війна тягарем злиднів загострила почуття упадку й руїни та поглибила, таким чином, відрух інстинкту самооборони. Хоч війна й стала безпосередньою спонукою нових рухів, проте правдиве їх джерело лежить глибше й ширше, а батьківщина їх не обмежується на побіджених тільки, але має богато даних поширятися до світових меж.

Процес духової і суспільної революції, що доконується на наших очах, сягає в царину орґанічного життя, яке борониться перед виродженнєм, що його несе складна система цивілізації враз із її головними наслідками: механізації й автоматизму. Із оборонного відруху перед загрозою, посиленою ще й господарсько-політичними наслідками воєнної програної, переходить життя до *наступу*, стає *самочинним процесом відродження*.

Всупереч марксівській теорії зосередження капіталу та остаточному клясовому поділові суспільства на два табори — власників засобів виробництва та пролетарію праці, — як рівнож всупереч вирівнюючій ролі технічної цивілізації — появляється *нова формація*, протилежня обом попереднім. Вже сама її поява і вступ в історичний процес вивертають горі дном доґму про обєктивний розвиток витвірних сил до кінцевого моменту взаїмного заперечення себе в синтезі безклясового, однородного суспільства. Творчий рух життя зазначив тут свою первісність і перевагу перед теорією і розумово формулованим законом розвитку.

Нова формація виступає в ріжній обстановці і під ріжними назвами. Одне й друге — річ другорядна, бо істота її всюди така сама. Є нею *нація*, відчута як орґанічна дійсність, освідомлена як творчий підмет історії. Новий світогляд — *націоналізм*, це свідомий вияв національної волі до синтези національного життя. Виключність нації є першою правдою, що взалежнює всі дальші висновки. З цею хвилею падуть всякі соціольоґічні теорії та соціялістичні ідеольоґії, що підпорядковують націю як переходову соціяльну форму історичному процесові, який стремить до встановлення соціяльної рівноваги. Такий натуралістичний виклад історії заломлюється на самих її фактах, які доказують, що історія окреслює себе шляхом орґанічних подоб, шляхом статі, *але ніколи поняття, принципу чи* льоґічної формули. Становище нації в історії є підметове, отже безпосереднє, своєрідне, отже незамінне. Індивідуальність нації є все окреслена, однак ніколи готова й замкнена, тому вона є одночасно основою і метою.

Ідея нації в сучасному розумінні виходить поза рямки традиційного етноґрафізму, що обмежував її істоту на певний ряд обєктивних ознак. Всупереч цьому статичному визначенню, сучасне поглиблене розуміння нації підкреслює чисто силовий, субєктивний момент: „Ми є в цілости, тілом і душею, нація; колиж хто протиділає нашому розумінню, тому протиставляємо свою волю як *ідею* нації, яку ми хочемо здійснити“. В цьому ріжниця і сила сучасних національних рухів.

Як вище зазначено, безпосередньою спонукою до посилення націоналістичних рухів є упадкові процеси доби, її цивілізаційна структура та механізуючий вплив. В боротьбі з тими розкладовими чинниками життя відкликується до орґанічних основ: пробуджується інстинкт, оживає *дух раси* і вливає до жил орґанізму відсвіжену кров, приспішує її обіг та підносить ось-так на вищий рівень загальний стан життєвости. Життя перестає бути тільки процесом механічних сил та формою хемічної переміни річовин. *Воно дістає вираз, чіткі зариси духовости, творче натхнення, мету, ідею.*

В новому світогляді на передовому місці стоїть людина як духова індивідуальність. Від неї вимагають героїзму, самоопанування, праці над вдосконалюванням себе, посвяти. Все це чесноти високого морального рівня, на який має спинатися неофіт нової ідеї тернистим шляхом духового зусилля. Не тільки сам розум, не само почуття і сама воля, але *ціла людина* має перед собою за завдання *себе саму*,— щоби її *ідея* жила, росла й могутніла *її* власними творчими соками. Це підкреслення моральних первнів та їх суцільної форми — індивідуальности, вимовно означує духовий характер руху на підкладі орґанічних сил життя. Супроти таких передових вартостей мусять податися засади практичного матеріялізму, а ціла істота й мета суспільного життя мусить дістати інший зміст, назву й прапор.

Поданий нарис не вявляє теоретичних тільки міркувань, бо сучасні нові формації не тільки в той спосіб зясовують свою думку, але, що найважніше, згідно з нею творять саму дійсність життя. Придивившись близче до їх політично-соціяльних і культурних програм, ми зустрінемо почини незаперечної перебудови життєвих взаємин та виразні в них сліди нового світогляду. *Праця* і реальні досягнення є тут першою і останньою формою сповненого обовязку.

Нові сили зростають з орґанічного, расо-національного ґрунту, але відкидають безумовний фізіольоґізм;

Послуговуються, розбудовують матеріяльну цивілізацію, але не признають матеріялізму;

Творять індустрію, але боряться проти механізації життя;

Орґанізують підстави національного добробуту, але ненавидять бездушнього плютократизму;

Плекають індивідуалізм, але є проти ліберальстичної свободи всіх і вся;

Орґанізують співділання капіталу й праці, але виключають самоцільність обох чинників;

Відновлюють почуття релігійности, але стоять понад конфесіями, церковщиною і її становою політикою.

Націоналізм по своїй природі експансивний і синтетичний. Практично він не вміщується в ніякі рямки традиції, перетинає напрямами свойого розросту всі попередні шляхи і змінює основно загальний вигляд життєвої системи. В коло своїх ідей і чинів втягає він все молоде й творче. Він працює згідно із загальною тактикою епохи — масами, однак притягає їх до себе не демаґоґією, але чаром моральної сили, твердого характеру і величчю героїзму.

Пробудження націоналістичної стихії на тлі европейської цивілізації свідчить про існуючий ще в її нутрі запас значних орґанічних сил. В інших частинах світу, головнож в Азії, зрив нових сил має непомірно обильніше джерело життя та значно дальшу будучність.

— *Дух раси оживає і кидає тінь своїх крил на цілу землю.*

ЧЕКАЄМО ВИЯСНЕНЬ.

З нагоди міжпарляментарного конґресу в Льондоні та чергових (минулого літа) зборів Союзу Народів у Женеві появилися дві брошури, анґлійською та французькою мовою, присвячені українській справі, а радше справі Західньо-Українських Земель. Призвища автора не подано, але зазначено, що видав ці брошури союз українських послів та сенаторів із варшавського сойму та сенату. Тиха лучність публікацій з іменем нашої репрезентації змушує нас поставитися до них особливо уважно.

Треба відмітити, що брошури складені добре і видані дуже дбайливо. Вони можуть служити зразком пропаґандивної літератури, призначеної для чужинців, мало обізнаних із нашими справами. Тут взято на увагу психольоґію читача, пробуючи подати належні факти й твердження в найбільш приємливій для нього формі. Однак виникає питання: відповідають ті брошури тенденціям української національної політики?

В анґлійській брошурі, узагальнюючи українську справу, автор виділив і підкреслив той факт, що розвязка східньо-европейської проблеми не може відбутися без корінної зміни політичної ґеоґрафії Европи з остаточним розкладом російської імперії в основі. А далі зазначив між іншим, що українська держава, яка займає територію між Карпатами, Чорним та Каспійським морем, має стати чинником рівноваги на Сході Европи. При чому, звичайно, Західні Землі, що є нині під Польщею та Румунією, мають увійти до її складу. Незалежна Україна, за автором, малаб спільні інтереси з Росією, зокрема — у справі кондомінії в Азії. Полагода тої справи малаб відбутися лише на засадах суверенности й самостійности обидвох держав. Це все добре, і ми не малиби підстави щось закинути авторові, колиб він зараз далі не згадав, що така полагода справи відбудеться між державами, повязаними „політичною дружбою, воєнним порозумінням та митним союзом“.

Зміст цеї завваги прибирає особливої виразности й ваги, коли ми звернемося до французького видання. Твердження про конечність розкладу Росії підкреслено *лише для Анґлійців*. Натомісць у французькій брошурі цього не зроблено. Ба, у французькому виданні автор спиняється докладніше над вирішенням української справи Совітами і твердить, що лише жакобінський дух та марксизм стоять на перешкоді природній розвязці взаємин між Росією та Україною, яку можна осягнути застосованням статуту Commonwealth характеру домінії і допровадити до союзу, alliance, двох заприязнених держав, вповні суверенних і незалежніх — Росії й України. Пізніше приходять вже згадані твердження про включення в Українську Державу Західніх Земель, про налагодження справи кондомінії в Азії і знов про „дружбу політичну, порозуміння воєнне і митний союз“.

Як бачимо, зіставлення двох текстів доповнює авторову думку і вказує на певну тенденцію, недоговорену в одній брошурі, проте більше розгорнену в другій. Ця тенденція, на нашу думку, така: розвязка в цілому української проблеми має звязати „природньо“ Україну з Москвою. Впадає в око, що нічого не згадано про московський імперіялізм і змагання Москви пожерти національно Україну. Всі застереження автора щодо суверенности й незалежности не рятують справи в перспективі зєднання двох народів, яке, знаємо це з історії, неминуче веде до злиття в одну націю. Як єдиний мотив слушности такої розвязки вказано на спільну зацікавленість Росії й України азійськими просторами. Цей мотив, хоч ніби й випадковий і безперечно невистарчальний, надає цілій постановці української справи в згаданих брошурках особливого характеру й змісту. І ось чи не в цьому саме основна і ґрунтовна хиба політичної концепції автора, яка перечить засадничій ідеї української національної політики.

Ідея та виходить з тези, що Україна, будучи частиною европейського світу, найдалі висуненою на Схід, орґанічно протистоїть авангардові східньо-азійського світу, яким є Московщина. І зближення расове, мовне та релігійне обидвох народів нічого не змінює, коли мова йде про два собі суперечні, взаїмно себе виключаючі принципи, що лягли в основу двох цивілізацій і знайшли своє втілення у двох назверх зближених середовищах етнічних і ґеоґрафічних. Повязаність Московщини з Азією очевидна для всіх, тоді як Україна споконвіку тяжить до Заходу. Українська політика в своїх найдавніших і найбільш безпосередніх одрухах усе була виявом цієї тенденції. Самий факт розриву України з північно-руськими кольоніями її (Московщина), що піддалася татарам, і зосередження державно-національного життя її на скрайньо-західньому клаптику національної території (Галицько-Волинське князівство) за доби потатарської, чи не є визначенням цієї позиції. Кращі наші державні мужі, від Данила Галицького через гетьманів Сагайдачного, Хмельницького, Мазепу, Орлика та ґрафа Капніста, що на прикінці 18. ст. звертався до Берліна, і аж по наші дні, всі шукали звязків і орієнтувалися на Захід, щоб поставити опір монґоло-московському Сходові, і щоб створити міцну моральну та матеріяльну основу національно-державного життя України.

Ідея і пересвідчення про неминучість розриву України з Росією позначилась у змаганнях українців за часів революції. В тому напрямку йшли події, накидаючи нам часом, помимо нашої волі, то союз із Німцями, то шукання порозуміння з Антантою, то — зрештою — союз із Польщею. Інша річ, що ті вязання не дали сподіваних наслідків; причини того переважно субєктивні.

Нині для всіх українських політичних партій і відповідальних національних чинників має бути ясним, що Україна не має важнішого завдання, як поставити збройний опір московській навалі, протипоставити себе відверто азійсько-московському Сходові та включити нашу батьківщину в систему моральних, господарських і політичних взаємин Европи. Лише так зможемо скристалізуватися національно і зорґанізуватися державно. Правда, інтеґрація України в західньо-европейський світ не легко відбудеться, бо сучасна політична ґеоґрафія Европи для вас некорисна, і, головно, через Польщу. Отже, водночас із боротьбою на Сході маємо змагати до перебудови Заходу, принаймні, оскільки сучасне положення Европи чинить шкоду нашій національній справі, відбираючи нам наші національні території. Таке розуміння і таке ставлення української національно-державної справи є єдино можливе в нашому політичному світі, з якого треба виключити зрадників української національної ідеї типу галицьких москвофілів та комуністів зпід стягу московського інтернаціоналу.

Але від цієї основної і ґенеральної лінії українськсї політики є деякі відхили, які, зрештою, не можуть її заперечити. Так, наприклад, гетьманці, признаючи орґанічну зближеність України до Заходу, всеж пропаґують, покищо в площі ідеольоґічній, ідею трьох Русей. Таксамо, колись п. Панейко висунув концепцію Злучених Держав Східньої Европи. Ми не годні льоґічно збагнути й виправдати суперечні в своїх заложеннях і висновках вище наведені ідеольоґії. Є відхили і в другий бік, що їх роблять наші польонофіли, чи прихильники союзу з Польщею. Вони годяться, без борні й спротиву, приняти становище, яке витворює для України „статус кво“ в Европі і то, щоб лише здобути сторонню поміч у борні проти Москви (див. стаття п. Лотоцького в „Прометею“). Таке становище не є ніякою інтеґрацією України в европейський світ, але радше відділенням її від Заходу польськими кордонами і польською контролею.

Ми вважаємо, що всякі відхили, та ще заманіфестовані перед чужинцями в окремих виданнях правних представників українського народу, дуже шкідливі для нашої національнеї справи. Правда, вони нічого змінити ні в думанні ні в чинах українців не зможуть. Український нарід Східніх Земель рішуче й раз на все зірвав із надіями на миролюбне полагодження відносин із Москвою і готується до боротьби. Він, як і переважна більшість українських патріотів *із усіх земель*, змагає до повного й остаточного відмежування від Москви, а зовсім не до „політичної приязні, воєнного порозуміння і митного союзу“ з ворогом.

І защепити йому концепцію союзу з Москвою виданням брошур, у французькій чи анґлійській мові — марна річ.

Маємо два шляхи: оден на Схід — в Азію, другий на Захід — в Европу; перший вяже нас щільно з Москвою, більшовизмом, другий — із табором західньо-европейської цивілізації. Ясність нашої позиції має відіграти рішаючу ролю в момент загострення східньо-европейської проблеми. Ціла справа полягає в питанні, по якому боці барикади станемо. Вибір легкий для кожного незапамороченого українського політика.

Нині Европа дуже чутлива на все, що діється на Сході Европи, і прислухується до всіх нюансів того, що там говориться. Тут не бракує політичних чинників, які хотілиб за всяку ціну притримати Україну при Росії, пхнути її в лоно східнього світу, в кожнім разі не допустити її до *безпосереднього* получення зі Заходом (такою, власне, і є тенденція польської політики). Політичні сирени обіцятимуть нам ріжні благодати, щоб ми лише відмовилися від нашої політичної місії та піддалися їх нашептам. Але, які приманливі не булиб голоси сирен, ми не повинні відступати від нашої історично означеної політичної лінії, бо інакше зійдемо на манівці. Здобути признання й увагу чужинців, а відтак вибороти належне місце в Европі, можемо швидше твердістю і рішучістю, але не крутійством чи уступками коштом наших основних політичних ідей і тенденцій.

Нам видавалося, головно після декларацій відповідальних українських представників у польському соймі, що українська національна політика на Західніх Землях виразно й недвозначно стоїть на традиційній позиції, себто, недопустимости ніякого пактування з Москвою, аж доки не відбудується і не скріпиться українська незалежня держава, заприязнена із західніми народами. Якеж було наше здивовання, коли ми відкрили в новіших публікаціях заклики до „політичної приязні, воєнного порозуміння і митного союзу“ з Росією. З якою Росією? Сьогоднішньою — більшовицькою, чи з тою, якої ніхто ще й у сні не бачив, але яка напевне перше що зробить, це візьметься за меч, щоб не допустити до нашої незалежности? Про це в брошурках ясно не сказано, і нам вільно робити найгірші припущення.

Старий сойм і стара наша парляментарна репрезентація відійшли до історії. Деякі з послів, що видали брошури, стали знову звичайними громадянами. А всеж, як українці і як політики, вони відповідають за зроблені ними виступи. Українське громадянство має право вимагати від них звіту з їх діяльности, має право вимагати від них розяснень зприводу випущених за їх підписом брошур. Ми ставимо запит: „Що це є?, що означають заяви і твердження, піднесені в тих брошурах? Означають вони корінну зміну політичної позиції нашої репрезентації, чи щось інше? Коли перше є правдою. то як могло статися, що про це чужинне громадянство довідалося раніше, ніж своє українське? Які причини спонукали їх до того і які практичні наслідки мають із них випливати?“

Чекаємо *ясної* відповіді. *А.*

Про „голову без кадовба“.

Теперішня „Українська Парляментарна Репрезентація“ народжувалась серед скрайньо ненормальних виборчих умов після т. зв. пацифікації. Вибори доказали, що національна свідомість українського села висока, а його тяга до політичної орґанізованости незаперечна.

Рядовий український громадянин, що витримав виборчу пробу, чекав від своєї нової репрезентації *гідної* щодо змісту й форми політичної діяльности, яка повинна вцілости відповідати вимогам гострого положення. Тимчасом нова репрезентація зрозуміла своє післанництво доволі просто й своєрідньо. В її діяльности нічого не змінилось. Все по старому: старі утопії про сентимент у політиці, ніяка боротьба, але обридливе скавуління про кривду та жебрання милостині. Ундівські посли, політики, редактори не знають іншої теми, як дорікати Полякам, мовляв, вони не думають „поважно“ про розвязку українського питання в Польщі. Так, якби 12-літній режім польської влади не говорив сам за себе.

Якої розвязки чекають „політики“ УНДО-ня, коли після „пацифікації“ вони приходять до Сойму вислухувати годин науки чемности і непевним голосом школярика „викручуються“ за якісь там псоти та мовчки піддаються другій, *моральній* пацифікації Складковского, Голуфка чи іншого бебіста? І це в хвилі, коли Европа (о кривдо!) дивиться на наші справи оком спокійного дослідника, а не крізь блакитні шкла польського оптимізму. Якже підхоплює цю зовнішню конюнктуру Українська Парляментарна Репрезентація? Цілком по свойому: політика „недразнення“, тихий хід — без відгомону, річевість, вихованість, милий усміх, но й врешті *поклін*, хоч заглибокий, занадто переломаний, але щирий. Правда, табор Б. Б. дещо відступив від правил сальонової поведінки: він дав наперід лекцію „пацифікації“ і Берестя, а вже потім почав гладити „батьківською“ рукою по голівці, промовляти до розуму, но й час дочасу погрожувати вибухами „справедливого“ гніву. Це, видко, дуже подобалось нашим „політикам“ і вони твердо вирішили, що „слушний час“ прийшов. Або тепер, або ніколи! До речі, можливість таку вони передбачали й заздалегідь все підготовили. Отже, наперід — „ідеольоґічний наступ на змиршавілі, пусті барикади власного політичного „вірую“. Це власне знамениті „нові речі“, проголошені в десяти статтях — „заповідях“ на сторінках старенького „Діла“. Вони, щоправда, не трапили на сподіваний ґрунт і треба було зробити „маленький“ відступ; алеж відступати так легко, цеж такий випробований і рідний шлях! Після цього всього прийшла „діяльність“ парляментарної репрезентації на соймовій арені. В опінії ундівської верхівки репрезентація виявила небуденний політичний хист, бездоганний такт, річевість. Вона не наступала, не дразнила на цей раз ніякими принціпіяльними заявами (це з вдоволенням підкреслив сам Складковскі), її виступи були наскрізь парляментарні.

Якіж здобутки репрезентації — спитаєте! На це не важко відповісти. Соймова більшість табору Б. Б. ясно каже, що на реальні здобутки нема місця. Але всеж! — варшавський Сойм пережив „українську ніч“. Як піднесло, з яким розумінням поваги хвилі та моральним спокоєм переповідає казкові й драматичні дії цієї „вальпурґійської“ ночі на сторінках „Діла його „знаменитий“ варшавський кореспондент. За цілу ніч ніразу не впало слово „рускі“, але все чути було термін „українскі“. Прошу уявити собі тріюмф на лиці варшавського кореспондента „Діла“!

Нема сумніву, іспит політичної зрілости „Укр. Парл. Репрезентація склала блескуче, але хіба перед — *Кедрином*. Може вона цього й не цілком свідома, однак він, чи достойна тінь його була для неї тим добрим ґенієм, що піддав їй всі потягнення, думки, спосіб поведінки, так, що іспит пройшов гладко, без усяких збентежливих загикувань. Може це враження непрадиве і вдаряюча гармонія коміж новими речами“ та діяльністю парляментарної репрезентації неслушно вказує на головну заслугу автора „нових речей“. Тоді він, згодімся на це остаточно, був тільки тим маґічним дзеркалом, перед яким проходила зворушлива фільма „реальної“ політики У. П. Р. В такому випадку “Новий Час“ передвчасно радіє, коли, видусивши вкінці потрібні формальні заяви, вважає справу тимчасом виясненою, мовляв, „нові речі“ — цеж „ідеольоґія“ однієї людини! Кедринівщина — не Кедрин — особа (ґрупа „Нового Часу“ *повинна* це знати), а струсина тактика встромлювання голови в пісок не принесе новій ундівській опозиції ні чести ні політичного капіталу.

Стаття „Голова без кадовба“ (див. „Новий Час“ з 20. II. 1931.), це перше признання згаданого часопису, що в царстві „всенаціональної“ партії не все так гарно, як це він недавньо голосно представляв. Ця „голова без кадовба“, як це не дивно, жива і робить навіть „політику“, перед якою згодом може остовпіти і сам „Новий Час“. Що „голова“ жива, то в цьому нема ніякої „штучки„ чарівника, бо її ніхто насильно не скрутив; вона все була „без кадовба“ і, повірте, не зле себе почувала. Якщож колинебудь зайшла потреба (траплялось це звичайно 2—3 місяці перед виборами) зявитись в природній людській подобі, то „кадовб“ якимсь дивним способом ставлявся до розпорядимости. Не повинно це бути ніякою тайною для „Нового Часу“, бо саме він дуже ревно пошукував цього „кадовба“, приставляв і „припасовував“ його до „голови“ і підкінець вдоволено всміхався на вид цієї архитектонічно викінченої, „монолітньої“ форми.

Даремні тепер зусилля „Нового Часу“ та його моралізуючі промови до „голови“. Вона не має совісти, ще менше охоти. а вже зовсім не має часу йти до „кадовба“. Йому-ж требаб дещо сказати, може навіть легко висповідатись із своїх гріхів, а це зайво ускладнювалоб її реальну „роботу“.

Поширюються, непровірені покищо, поголоски, що „десь“-„хтось“ (не треба забувати, що таємність була все головною чеснотою ундівської політики) веде якісь пертрактації. Наради „Президії Унда“ (вони строго довірочні!) виявили, що на верхах зарисовується „роззвук“. Угодовці за підставу „пертрактацій“ з поляками висувають „status quo“ зперед „пацифікації“ (яка відвага!), опозиція обстоює засадничу проґраму Унда (здоровий консерватизм!) В якому напрямку розвинеться спір — не знає ніхто, але напевно менше знає про це опозиція.

Ундо це старий горщик, в якому зуб часу наслоїв ріжні розчини та призбирав ріжноманітної всячини. Цікавий сусід заглядає до нього дуже пильно і час-до-часу вливає туди гострих квасів. Загальний розчин — каламутний. Але є в горщику деякі шляхотніші металі, що, немов живе срібло, просковзуються крізь пальці терпеливого сусіда-рибалки. Час, здається, назрів, щоби вони подумали про рішучий крок кристалізації, бо „кадовб“ не за горами, і не буде для них добре, якщо йому по дорозі до „голови“, (старого горщика) виросте *власна правдива голова.* *Ч.*

„Признаки розвалу“.

Нижче вміщуємо, з чисто інформативною метою, постанови „Повітового Народнього Зїзду „в Коломиї“, які є доволі вимовною ілюстрацією настроїв, що нуртують навіть в орґанізаціях Унда на провінції. — *Ред.*

Резолюції.

„Повітовий Народній Зїзд“ повіту Коломия, відбутий дня 20. II. 1931. р. по вислуханні реферату про політичне положення та орґанізаційного реферату — стверджує однозгідно:

1) Вигляд українського села по останніх осінніх подіях зовсім незмінився, навпаки, в селі видко бадьорість і охоту до орґанізаційної праці на всіх ділянках життя.

2) Нововибрана Парляментарна Репрезентація у першому виступі своїх членів у соймі заняла становище, незгідне з гідністю українського Народу супроти відомих подій в краю.

3) „Повітовий Народній Зїзд“ констатує, що в теперішніх обставинах та в часі антиукраїнських настроїв нема чого надіятись від тзв. парляментарної праці українських послів, але треба негайно всім, а зокрема послам і сенаторам взятися до орґанізаційної праці на всіх ділянках національного життя по містах і селах у формі некрикливих віч, але довірочних нарад та анкет кооперативно-господарських, освітно-культурних та політичних.

4) „Повітовий Зїзд“ в Коломиї домагається підготовки та скликання Краєвого Народнього Зїзду і вибору партійної управи, котраб визначила лінію теперішній Парляментарній Репрезентації.

5) „Повітовий Народній Зїзд“ домагається приділення нововибраних послів з виборчого округа ч. 53. для Покуття в цілі переведення арґанізаційної роботи.

6) „Повітовий Народній Зїзд“ осуджує становище час. „ДІЛО“, висказане в перших десятьох статтях після переведення виборів та домагається, щоби еґзекутива партії вплинула на редакторів національних часописів і потягнула до відповідальности дотичних редакторів і членів партії УНДА.

7) „Повітовий Народній Зїзд“ доручує Повітовому Комітетові передати повищі резолюції теперішному проводові партії у Львові і теперішній парляментарній Репрезентації та відготовити по думці отсих резолюцій конкретний плян орґанізаційної праці на коломийський повіт.

СЕРЕДНИКИ від перестуди, хрипки і кашлю — середники проти відмороження, скріпляючі, проти ослаблення і всякі СЕРЕДНИКИ ВЕТЕРИНАРІЧНІ поручає
Аптика і Дроґерія під ЗВІЗДОЮ
Перемишль, вул. Францішканська 24. біля міської вежі з годинником.

П. В. КОТОВИЧ.

Зі сучасної дійсности на Україні.

(Спостереження очевидця).

(Кінець).

8)

Національно-державна ідея на Україні кріпшає. Нею переняті не тільки укр. інтеліґенція, але й селянство та робітництво, що таксамо цілком свідоме наших національних домагань та необхідности повного політичного й господарського усамостійнення.

Рівень політичної зрілости й грамотности населення, зокрема, селянства значно піднісся. Серед селянства є величезна тяга до обєднання для захисту професійних інтересів села в цілому. На цьому ґрунті є незвичайно популярним — гасло орґанізації селян у „Селянські Спілки“ на зразок станових спілок робітництва. В ріжних місцевостях селяне по ріжному розуміють завдання „Селянської Спілки“, але скрізь вони певні того, що ця орґанізація мусить захищати їхні, селянські інтереси в цілости. Орґанізацію та ідею таких спілок селянство не звязує ні з якою політичною партією, зрештою, воно не має ніякої тяги в напрямку старих політичних партій.

Соціялісти-революціонери, це покійник, про якого ні злим, ні добрим словом ніхто на Україні не згадує. Зрештою, ес-ерівських партій було декілька і, може через це саме, вони не лишили по собі згадки. Під цю хвилю село є зеднане, без глитаїв (куркулів), середняків, бідняків, без усіх отих штучних більшовицьких новотворів. Селяне зрозуміли, що (наводжу вираз одного селянина, справжнього бідняка) „замість нам самим бити собі голови, давайте краще побєм голови тим, хто нас сварить між собою“. Селянство зараз, дотримуючись діялектичного означення, є не „кляса в собі“, але „кляса для себе“, яка завзято бороніться перед більшовицькою аґрарною контрреволюцією.

До цього часу я лише побіжно говорив про колєктивізацію, а тому скажу тепер декілька слів про її істоту.

Найнижчою орґанізаційною формою колєктиву є „Т-во Спільного Обробітку Землі“ (СОЗ); в цьому т-ві усуспільнено лише землю, обмолот то-що.

При суспільній колєктивізації Степової, а відтак цілої України, найнижчу орґанізаційну форму, себто СОЗ іґноровано. Орґанізувались зразуж артілі.

Артіль це вже вища форма колєктиву, щось середнє поміж СОЗ-ом і комуною. В артілі усуспільнено землю, реманент, робочу ходобу, деякі господарські будинки. Роблено спроби усуспільнити також корови, але не скрізь це вдалось. В артілі вже кожний член має робочу книжку, куди записується його „трудодні“.... Розраховується артіль із своїми членами раз на рік, в осені, після врожаю.

Вранці вершник кличе на роботу, точнісенько як колись в економії. Сварки, незацікавленість роботою, відсутність розрахунку, навмисне псування інвентаря, іноді навіть бійки в степу, — ось картина колєктивної праці. В кождому такому колєктиві є уповновласнений комуніст—званий комісарем.

Комісарі своїм впливом у партійних орґанах, своєю фактичною владою, стоять вище за голову сільради.

Найвищою формою колгоспу є комуна. Тут усуспільнене все, включно до побуту. Комуна є доволі рідким явищем на українському селі.

На когож спирається влада на селі?

В кожному, навіть найменшому селі є оден, а то частіш два й більше „сектосів“ (секретних „сотрудників“ ҐПУ). На апарат поневолення влада грошей не шкодує, Про наявність широко розгалуженої сітки інституту розвідки знає все селянство.

В кожному селі є богато селян, які вже пройшли чистилище ҐПУ, решта чекає своєї черги. В критичні хвилі більшовики не вагаються, от як тепер при колєктивізації, вжити масового терору (т. зв. „ліквідація куркулів, як кляси“, масова висилка селян на каторгу, масові ростріли спеців у звязку з провалом пятирічки).

На селі крім того є ґрупи бідноти, такби мовити ядро комітетів незалежніх селян. Це люде, які живуть з державної допомоги. В останній час ці „бідняки“ остаточно здеморалізувались і перестали бути навіть химерою опори влади на селі. Взаїмне цькування кляси проти кляси, ґрупи проти ґрупи, — ось стара випробувана метода правління: діли й пануй!

Війська ҐПУ, частини окремого призначення, озброєний комсомол і почасти поліція, ось баґнети, на які спирається влада більшовиків.

Щодо надійности армії, є поважні сумніви. Ще в 1927. р., після вбивства Войкова, більшовики пересували оден піхотний полк із Київа до польського кордону. Між червоноармійцями пішла чутка, що вже почалась війна і їх везуть на фронт. Всі розбіглись. Вкінці їх всіх половили, 23-ох розстріляли, решту вислали на Сибір до дисциплінарних баталіонів, а полк розформували.

Одним із головніших чинників, на які спирається радянська влада є, безперечно, компартія, з її трабантами — комсомолом, і до певної міри, професійними спілками.

Останнього часу і комсомол і партія сильно здеморалізовані. Ні для кого не є таємницею, що партійці на місцях готуються до евакуації та до приходу іншої влади. Поруч із творенням підземних осередків з доручення вищих партійних орґанів (про це ходять вперті чутки), кожний партієць хоче себе забезпечити на власну руку.

Я особисто знаю таких партійців, що мають уже в кишені фальшиві документи „на всякий випадок“. Комуністи себе забезпечують таксамо й срібною валютою. Срібло застрягає в кишенях не селян, не непманів, чи інших „ворогів диктатури пролєтаріяту“, але найбільше в кишенях цього „аванґарду“. Щож дивного, коли цей приклад наслідують і деякі селяне, чи непмани?

Поруч зі зростом ухилів вправо й вліво, найбільше зростає в компартії „ухил“ від всякої активної праці, бажання заховатися. „Верхівка втече, ми останемось“. — Ось думка, яку нераз висловлюють вголос рядові комуністи.

Такий є моральний стан головної опори більшовицької диктатури.

Мої кінцеві висновки такі:

1) Приналежність до радянських ґруп, до зміновіхівщини є однозначна з національною зрадою.

2) На Україні весь час існування радянської влади йде невпинна боротьба української нації за своє визволення. Наслідком тої боротьби є народня освіта та народнє шкільництво.

3) Національна свідомість на Україні значно піднеслась, але піднісся націоналізм і в Московщині. Майбутня українсько - московська війна йтиме виключно під гаслом національної боротьби за самостійність.

4) Всяка політика реставрації старих консервативних форм на Україні згори засуджена на невдачу і може лише пошкодити нашій визвольній боротьбі.

5) Піддержувати інтервенціоністичні настрої на еміґрації, значить вступити в спір з усею українською інтеліґенцією та *передовими* колами селянства й робітництва.

В наслідок моїх спостережень я висловлюю певність, що до упадку більшовиків причиниться головно господарська руїна, до якої вони самі довели.

Намже, не зраджуючи прапорові соборности, треба бути готовими до упадку більшовиків та до творення підстав для майбутньої Соборної Самостійної Української Держави.

Кінотеатр „Редута“ в Народному Дом. вул. Костюшка 5.
Від 3. III. МЕТРЕСА ЇХ ВЕЛИЧЕСТВА, в гол. ролі Дорота Ґіш. — Від 5. III—9. III ЧОТИРИ ПЕРА.

Православна Волинь.

Не від вчорашнього дня в православній церкві на Волині ведеться боротьба поміж народом з одного і духовенством з другого боку. Історія пояснює причину цього явища.

Ще давно Росія прибрала українську церкву до своїх рук. Першим її кроком було перенесення митрополії з Київа до Москви. До Святійшого Синоду введено царського оберпрокурора, який мав дбати про те, щоби через церкву будувати й зміцнювати в окупованих народів авторитет „Велікой Рассії". На українські епархії призначувано епископів-москалів. Духовні семинарії мали дати для української пастви москвофілів-пастирів. Наслідок був той, що з церковної проповідниці вихвалювано царів, як опікунів „вєри русской", голошено „за вєру, царя і атєчество" та виклинано тих, що відважувались ставити опір наказному „атєчеству".

Таким способом з бігом часу на Україні церква була зовсім змосковщена. Тоді, як в інших народів церква все йшла впарі з національними інтересами, на Україні церква під кождим оглядом здержувала народній розвиток, що гірше — була знаряддям поневолення, а духовники були урядовцями російської держави.

На Волині церковна справа не представлялась краще, як на інших українських землях. Тут теж успів розгосподарюватись знаний україножер владика Антоній. Тут ще й досі памятають, як для підсилення московського духа ходила від села до села процесія під проводом архимандрита Паїсія. А якщо й тепер де-не-де по волинських селах можна зустрінути таких, що звуть себе „русскіми" (а то й царя-батюшку згадують), то це завдячуємо передовсім винародовлюючій роботі чужого духовенства. Тому-то і в нашій визвольній боротьбі Волинь брала лиш таку слабу участь.

Коли доля перекинула нас за рижські кордони, ми православні позбулись опіки московських патріярхів, але на жаль, не позбулись місцевих обрусителів, священиків-москалів, або русофілів, що ніяк не могли розлучитись з надіями на відновлення „єдіной, нєдєлімой".

Православне духовенство в Польщі зачало будувати церковний лад на зразок московського. Опертя шукало воно не в народі, але в польському уряді. Новоутворена вища церковна влада була далека від інтересів своїх вірних і їх перед урядом не боронила, навпаки, вона намагалась перед населенням малювати уряд рожевими красками. І так та безодня, що була поміж духовенством і народом під Росією, не зникла й під Польщею. Вона ще поглибилась, бо польський уряд зачиняв православні церкви, відбирав від православних парафій землю та насаджував „ржондову" унію.

Та час робив своє. Зі зростом свідомости стала актуальною справа українізації богослуження. Однак тут народня воля зустрінулась із завзятим опором духовенства, обєднаного в РНО (Русское Народное Обєдінєніє) — давній „Саюз Русскаво Народа"). Духовенство всіми можливими й недопустимими засобами приступило до боротьби з „мазепинством". Москалі-священики виганяли з церков українські хори, а навіть проповідували, що українізація — це єресь, і що за неї треба буде покутувати в смолі в пеклі. В цій боротьбі з селом священики показали свою низість, упадок. Тай не дивно, бо церковна влада на ділі не вимагала від священиків, щоби вони стояли на висоті свойого пастирського становища. Від священиків вимагалося і вимагається лише правильного вношення численних податків, підтримки „русскаво" духа і безглядного послуху. Цікаво між іншим те, що часто найпильнішими україножерами стають таки місцеві молоді священики з селян, бувші українці-самостійники, що дістали рясу й добрі парафії завдяки протекції впливових чинників.

Головою православної церкви в Польщі в теорії є митр. Денис, але в практиці справа виглядає дещо інакше. Митрополит Денис є чоловіком слабої волі і легко піддається зовнішнім впливам. Тому всіми внутрішніми справами церкви керують не безінтересовні, дбайливі провідники, але хитрі матеріялісти, такі як Борецький і йому подібні. Вони-то, повисувавши на найчільніші місця своїх прибічників, завзято борються з українством і переслідують тих нечисленних священиків, що йдуть з духом часу і з народом. А що слабохарактерний митрополит є з усіх боків оточений діячами з РНО, то й не дивно, що він підписує кожний, зредаґований рновцями, наказ, звернутий проти українців.

Такий ненормальний стан церковного життя є шкідливий поперше для самої церкви, бо підриває її світогляд, подруге для народу, бо гальмує його культурно-національний розвиток. Церковні відносини треба було управильнити шляхом розумних реформ, чого церковна влада не хотіла бачити. Тому справа опинилась в руках світських людей. Почалося з прохання у церк. влади дозволу на переведення українізації богослуження. Митрополит Денис, ще будучи Архієпископом Волинським, дозвіл і своє благословенство дав. Колиж він став митрополитом, шовіністичне москвофільське духовенство, оточивши його, потрапило настроїти його ворожо до української справи і, не зважаючи на його попереднє благословенство, не допустило до дальшого переведення українізації.

В церковному житті православної Волині нераз бувало так, що справ церкви боронило саме населення. Так завдячуємо перш за все світському населенню те, що помимо примусового навернення на унію, православя на Волині втрималось. Так у новіших часах православне населення відкинуло новий стиль, накинутий владою. А що такі випадки траплялись, то не був жадною несподіванкою факт, що православне населення Волині, бачучи ворожу роботу духовенства, висловило свою волю на Луцькому Церковному Зїзді, скликаному 5—6 червня 1927. р. Зібрані, уповажнені представники від усіх парафій, одноголосно осудили руйнуючу роботу духовенства і недвозначно домагались розмосковлення церкви. Зацікавлення ширших мас церковними справами занепокоїло діячів з РНО. Вони знову заворушились і оточили митрополита своїми впливами. В наслідок цього руху митрополит Луцького Зїзду не визнав, брати участь в нарадах цього зїзду священикам заборонив і домагань зїзду не розглянув, а в протиставлення українському зїздові скликав у Почаєві інший зїзд, на який зїхались благочинні з (РНО) і декотрі, вибрані благочинними старости. Звичайно, Почаївський Зїзд ухвалив ряд протиукраїнських резолюцій, з якими зайшов аж так далеко, що декотрі з них суперечили розпорядкам митрополита, Голови Церкви в Польщі. Хоч Луцького Зїзду митрополит не визнав, однак не звертати на нього уваги і не цікавитись настроями, що панують в народі, було годі. Щоби втихомирити щораз голосніші голоси незадоволення, Денис вводить до Митрополитальної Ради українців і обіцяє на кінець грудня 1929. р. скликати Церковний Собор, що мавби занятись упорядкуванням відносин в церкві. Вибрано навіть передсоборову комісію і то в складі 5 українців, 3 білорусинів і 1 чеха. Справа булаби може наладналась, колиб її не обернула внівець нестійність митрополита, бо, знову заатакований рновцями, він перекреслив попередні постанови і, на домагання чорної сотні, відлучив від Церкви дра Річинського, який керував акцією боротьби з москвофільством. Хоч це сензаційне відлучення було небавом зняте, воно є зайвим доказом того, яких середньовічних засобів вживають москвофіли до поборювання українства. На руку москалям пішла й цивільна влада, бо на другий зїзд (продовження Луцького) українцям дозволу не дала.

Через декотрий час чинники римо-католицької церкви, хотячи відібрати у православних півтораста церков, виточили процес. По декотрих місцевостях Волині силоміць впроваджувано т. з. „ржондову" унію. Правне становище православної церкви в Польщі стало явно дуже невиразне. Занепокоєний цими обставинами митрополит зрозумів нарешті, що унормування відносин є конечне та, що його авторитет залежить від того, чи буде він мати опертя в народі. Тепер зачав митрополит поважно думати про скликання Собору. Хоч як довго цивільна влада відтягалась з дозволом на Собор, дозвіл нарешті отримано і підготовчі праці до Собору розпочато. Як завше, так і цим разом, прибічники митрополита хочуть заховати status quo ante і недопустити до скликання Собору, а якщо він неминучий, то бодай відтягнути речинець його скликання. Про курс церковної політики на будуче скаже нам найкраще собор, що змусить обидві сторони поглянути дійсности в очі. Він буде дороговказом для церковного проводу, або для нас. Для церковного проводу — коли покаже йому нову, правдиву дорогу, для нас — коли провід піде старою дорогою.

Є й така думка, що Собор не відбудеться. Колиб так було, то це булоб доказом, що хтось боїться зустрінутись з тим, що, скорше чи пізніше, мусить прийти. Боятись може чуже духовенство і горстка рновців, але ми не боїмось глянути на дійсність і побачити, куди вказує стрілка дороговказу.

18. II. 1931. р. *Око.*

Вухо пяного раба не чує брязкоту кайдан.

Здійснення великодержавницької ідеї вимагає від молодого покоління великих жертв, ще більше творчої праці та напружених зусиль волі. Але відомо, що лише ідейні одиниці поневоленого народу, сильні духом і свідомі великої мети нації, посвячують свої духові сили, енерґію та не вагаються навіть пожертвувати своїм життям, щоб лише вибороти її державну незалежність. Тому поневолена нація, що прагне засісти поміж вільними народами, мусить мати не лише ідейних провідників, свідомих кінцевої мети нації, але також мусить виховати цілі кадри ідейних борців, загартованих духом і кріпких тілом, що по дорозі до мети не зломилибся. Словом, поневолена нація мусить основно відродитися духом і тілом, відкидаючи ті звички, навіть освячені традицією, які не лише не скріплюють та не гартують її духа, але що більше, руйнують фізично й морально та виховують суспільність на калік, нездібних до ніякої боротьби, хіба що до нужденного животіння.

Одною з таких поганих звичок, хоробливим налогом є закорінене вживання алькогольних напоїв, що руйнують український нарід фізично, морально та матеріяльно, і тимсамим продовжують його політичне поневолення. Тому то ми мусимо виповісти язві алькоголізму безпощадну боротьбу. Не сміємо замикати очей та мовчати в цій важній для українського народу справі. Вагу боротьби з алькоголізмом зрозуміли далекозорі державні мужі Злучених Держав Півн. Америки чи Фінляндії. Вони змагають викорінити язву алькоголізму з життя своїх суспільностей, кермуючися щастям і добром будучих поколінь. Не сміємо в часі страшної сільсько-

о. БЕРЕСТ РОМАН.

З подорожнього записника.

(Продовження).

II. На Париж.

В 8. год. вранці опинились ми в Кельн... Оглянули катедру, одну з найвеличавіших будівель ґотику, після обіду повозились паровиком по Райні, а вечером 8. VII. попрощали це гарне та зразково чисте місто. Оден із паломників мабуть довше згадуватиме це місто, бо там згубив портфель з 40 дол.; мав однак на щастя другий, „запасний" з більшою „фльотою" і це виратувало його з прикрого положення. Життя вчить досвіду, але за його треба платити. Однак доля деколи і нагороджує: наш коханий „меценас" у подорожі до Риму в 1928. р. мав більше щастя; висів на одній стації прохолодитись; поїзд неждано відїхав — а він залишився! Аж другого дня в Римі найшов свою стужену подругу... Над раном у поїзді рух; всі миються, порядкують валізки, бо вже недалеко Париж. О 6·34 ранком скоробіжний поїзд заїжджає з гамором на двірець. В передсінку витають нас члени паризької української кольонії. Перше наше враження — це засмічені вулиці. Вітер безжурно виводить тут пасатами пороху та сміття свої піруети. Нас це дивує, що столиця світу така брудна. Однак у Парижі на це, видко, не звертають уваги. Зімяті папері, недокурки валяються всюди. Заїжджаєм до готелю „Prince Albert". Не дуже він модерний, нам однак вистарчає. Щодо готелів, думаю, що вони для задумчивих одиниць є нераз просто небезпечні! От у 1928. р. у Відні заїхав я в „Continental". Зложив свої скарби під числом та пішов у ресторан снідати; після обряду насичення, в блаженнім настрої віндуюся вгору. Не дивлячись, відчиняю двері своєї колиби, аж тут якась істота як не зойкне сопраном:

— Ай!!!

Я наче громом вдарений, вмить відскакую взад, нічого не розуміючи; придивляюсь ближче: я зайшов „тільки" три числа далі!... Думаю собі: „компромітейшен"! Погадає собі невинність, що я щонебудь таке... О Боже! Не можу думати. Зі соромом прямую під своє число, аж тут за собою чую голос:

— Фе отче! Як можна було!..

— Алеж пробіг, я не хотів...

— Та скажіть, чи через похибку, чи навмисне...

— Клянусь Вам на моє одинацятьлітнє подружжа, що й гадки не мав!

— Ах, то шкода!

Кручена головка Ніоби никне за дверима, чую тільки важке зітхання...

— — — — — — — — —

Після сніданку виїжджаємо автами оглядати місто. Хоч сотки тисяч виїхали на ферії, натовп людей і поїздів незвичайний. Характеристичною рисою торгівельного руху є це, що богато великих купецьких фірм виставляє свій крам таки на вулиці. Замітні є рівнож крами з мясом; тамошні різники вміють так гарно уложити свій товар, так свіжо й чисто виглядає мясо, що мається враження, що можнаб зїсти його невареним. Оглядаємо з цікавістю ряд церков та музеїв. Церкви богаті мистецтвом і не можна сказати, що вони пусті; всюди помічаємо велике число вірних. Ще не всі верстви суспільства обхопила їдь невірства й цинізму. Музеї та ґалерії образів і різьб такі гарні, численні та богаті, що людина в якийсь час потім не може пригадати, де цей образ чи різьбу бачила. Вежа Айфля! — переможена нині американськими хмародерами. Та це нічого! В Парижі вона — найвища! На її шпилі відчуваєш, що вона легко хитається. Здається, ось-ось, і впаде! З легким серцем зїжджаєш вділ; нема то, як лазити по землі! „Sicher ist sicher"!

— — — — — — — — —

Тріюмфальний лук! Ця монументальна будівля памятає дні великої слави й приниження французької нації. Перед луком гріб „незнаного жовніра", символ геройської жертви, великанської гекатомби сірих міліонів. Полумінь, що там вічно горить, нагадує французам, що тут лежить символ жертви за Францію. В першій хвилі хотіли ми зложити вінець на цій плиті, однак це було морально неможливе. Чейже французи були між тими, що топили в крові нашу державність.

Он там, на зритих ґранатами полях Шампанії лягли міліони — а тут по Елізейських Полях та людних бульварах переливається безжурна юрба рентієрів, плютократів і філістрів — не думаючи навіть про те, що за їх право до гульні та рознузданости міліони поклали своє життя. — Франція і нині ще не зреклась забави у війну; духа ненависти підтримують в суспільности систематично ріжними способами. В церкві Нотр-Дам загородили сліди вибуху німецького стрільна разом з відломками; побожний нарід молиться Богові, та водночас, дивлячись на цю воєнну памятку, проклинає „бошів" та мстиво стискає пястуки... Ось в бік від притвору при стіні велике Розпяття, серед десятків французьких прапорів і квітів. Це жертвам війни. В той спосіб у народі живе жар ненависти до сусідньої нації. Вкінці можна кожному любити чи ненавидіти, але пробіг — не на терені храмів Божих!

— — — — — — — — —

Вечером йду в товаристві на виставу до „Фолі Вержер". Протягом двох з половиною годин перелинуло в фільмовому темпі 80 сцен. Постановка, одяги, зміни колірових світел — все як у казці! Опрацьовання сцен і ритм бездоганні. — Виходимо на бульвари; прямуємо на Монтмар. Коштуємо паризьку спеціяльність: аперітів. Біля нашого столика сидить пара: молодий зі змученим лицем чоловік та старша вимальована дама. Глядить на своє vis-à-vis і поглядом битого пса молить усміху... Що це? Мій паризький товариш пояснює: „Тут у Парижі більш як 10.000 тисяч перевялих жінок, не могучи погодитись з фактом, що любов вічно не тріває, шукає дурмана в платних „жіґолях" — утриманцях"... Ось тут типовий приклад. З відразою відвертаюсь... Їдемо „домів" автом, шофер говорить по французьки, аж нагло якийсь дефект в моторі — і чиста французчина вмить перемінилась в „істинно русскоє матюкання"!.. Мимоходом довідались ми, що був це давній московський старшина.

— — — — — — — — —

Оглядаємо церков Інвалідів, перемінену в музей наполеонських трофеїв. Мавзолей Наполеона! Дивишся на ті давні емблеми сили й слави малого Корсиканця. Гадка біжить крівавими побоєвищами по цілій Европі; виринає питання: яка сила кинула міліонові маси людей в боротьбу? Воля одного чоловіка, який ніколи не хитався. В нас було все навпаки.

На окрему увагу заслугує підземна залізниця „Metropolitain", яка перетинає Париж у ріжних напрямках на довжину 100 км. Поїзди ходять від пів до шестої до другої вночі. Денно користає з них приблизно три міліони людей! Білєти дуже дешеві. I. кляса на цілу лінію 40 ґр., II. 22½ ґр. Навіть і під землею парижанин часто настроєний „amoroso". Як трапиться десь прорвання електричної струї, використовує кожну хвильку темряви дуже основно... Застерігаюсь, що мені особисто це не трапилось...

Поруч ясних образів столиці бачив я і темні. От хочби московська та українська еміґрація. Одні хапаються кожної праці; танцюють, грають в каварнях, шоферують — це свідоцтво підприємчивости. А другі: під церквою бачив я старця, якогось „бившого человєка" з расовим обличчам, вкритого лахміттям, який тихим, дріжучим голосом прохав:

— Памілуйтє: сантіма!..

На цей вид мусиш здрігнутися, і не можна пройти спокійно мимо цього понурого символу. Так кінчає з правила кожний нарід і кляса, що себе та своєї хати в час не вміли захистити!

господарської скрути, що бє в першу чергу найбільше по українському народові, сидіти з заложеними руками та приглядатися нерівній боротьбі з алькоголізмом між українським народом, що її веде Т-во. „Відродження“.

Якщо говоримо про алькоголізм, то нам не йде про сам предмет, себто *про алькоголь, але в першу чергу про підмет, про тих, що пють, про духовий і моральний стан пяниці. Йде про цілу психічну істоту пяниці, про його характер та сьвітогляд.* Пяниця, вже через це одне, що рішається пити, ставиться зовсім інакше до найважніших життєвих питань. Кожний, хто має хоч дрібку обсерваційного хисту, потвердить з чистою совістю, що пяниця не панує над собою, бо в нього ослаблена воля, ослаблена відповідальність і спосібність думати, відчувати та працювати, хочби для своїх найблищих. Словом, *алькоголізм ослаблює цілу особовість одиниці і тим підтримує також суспільно-політичне поневолення*“, як сказав Т. І. Масарик.

Це розумів великий провідник індійського національного визвольницького руху, Магатма Ґанді, проголошуючи бойкот алькогольних напоїв. При сильному розбитті індійців на касти, племена і васальні держави, Ґанді не мігби вести такої завзятої боротьби з анґлійцями за повне визволення Індії, якби його прихильники, націоналісти-свараджисти, ослаблювали себе в цій боротьбі ще алькоголем. Ґанді, для котрого відродження індійського народу не є пустим звуком, бачить найкраще, як алькоголізм деґенерує індійців. І тому його правдивий патріотизм вимагав від нього проголосити бойкот на алькогольні напої. Анґлійський монополь на виріб і продажу алькогольних напоїв став для Ґанді найкращою нагодою, щоб цілковиту повздержливість перевести в Індії в життя під покришкою боротьби з анґлійськими товарами. *Так ось Ґанді підняв індійців теж до боротьби з алькоголізмом тому, бо добре знав, що вухо пяного раба не чує брязкоту кайдан.*

З цих саме причин провідники української нації, а в першу чергу активна молодь, мусять пропаґувати ідею цілковитої абстиненції, та повести боротьбу з язвою алькоголізму та його розсадником, коршмами і шинками, які є символом економічного, духового і політичного поневолення українського народу.

Коли ми це виконаємо, тоді щойно опинимося на шляху до здійснення відносно української нації того заповіту, що його лишив для американців сенатор Wesley S. Jones: *Злучені Держави витворять расу, вільну від алькогольного прокляття; станемо найбільшою потугою між усіма народами, бо збережемо для себе це, що другі народи розтрачують на алькогольні напої та на лікування наслідків алькоголізму. Заборона алькогольних напоїв створить зі Злучених Держав найбільшу фінансову, політичну й моральну потугу світу*“.

Р. С.

Без книжки нема культури.

Низький рівень господарського стану нації не є причиною, але наслідком її духового недоросту. Джерело культурного, політичного та господарського розвитку лежить в психічній орґанізації суспільного чи ґрупового орґанізму. Останньою основою всякого руху людського життя був, є і буде все *сам чоловік*, з його волею, характером, темпераментом, думками й бажаннями. Життя проявляється від середини наверх, але не навпаки. Обставини існують для чоловіка на те, щоби він опановував їх згідно з потребами й вимогами своєї волі. Активна людина тримає голову *понад* обставинами; це дає їй змогу обняти поглядом їх цілість і суверенно рішати про напрям свойого найближчого кроку. Хто постійно бачить перед собою тільки змору несприятливих умовин, той родився на те, щоби ніколи не зазнати радости творчого життя. Він мусить жити для інших, мусить коритись силам оточення і мусить бачити в житті саме „прокляття долі“, рабський обовязок, покладений на нього ворожою рукою невідомої сили.

Подібні думки й висновки виринають в голові у звязку з минулим і сучасним досвідом українського життя. Льоґічна лінія всіх дотичних розумувань замикається в коло, безвихідне, зачароване, фатальне. Вічно одні й тіж причини творили наше лихоліття, яке нічого, ні на волос, донині не втратило на своїй гостроті. Чому „пізнання“ причин не було ніколи для нас виходом з „дому неволі“? Бо хто бачив свою тюрму *поза* собою, той недостаточно відчув її пригноблюючий гнет в собі, щоби врешті *отрястись* з неясної злуди і зробити крок вперід.

Українське національне відродження мусить початися з власного нутра, зі середини. Обєктивно час, сучасна доба ставить нам вимогу найвищої форми орґанізованости: вимогу будівництва національної держави. Тимчасом субєктивно ми находимось ще в полоні нашої атавістичної історичної форми життя: *животіння*, плязми без ядра, амеби, що рухається тільки на зовнішні спонуки. Чи можлива в нас яканебудь синтеза національно-політичної думки, коли ми ще дотепер не віднайшли себе самих, але блукаємо по перехрестках історії і шукаємо там, поза собою, „причин“? Ні, тут мусить панувати ще стан розпорошення, купа безвладного піску, яку перша сильніша филя вихру рознесе в усі сторони.

Життя, культуру, богацтво творить той, хто хоче *жити, творити вартости, бути богатим*. Безвольність, духове лінивство — це первородній гріх української національної вдачі. Хто думає інакше, той не доцінює факту вікового нашого поневолення, браку ориґінальних проявів духового життя, нашої розірваности поміж двома фронтами чужокультурного натиску, сучасної суматохи в розшуках за орієнтаційними силами, світоглядами, політичними засадами, тактичними нормами й т. д. Така нервова погоня — це безсумніву знак того, що ми рушились з мертвої точки, але до опанування хаотичного хвилювання та до твердого ґрунту під ногами — ще досить далекий шлях. Головна передумова правильної орієнтації — це неминучий тут рух — до себе, посилене самопочуття, свідомість голоду, охота рости.

Голод слова відчуває людина тоді, коли вона вже раз пізнала його силу. Слово є зброєю, без якої не обходиться найсильніший здобувець. Показчиком висоти культури, її обєктивним свідком є *книжка*. Ми донині не маємо статистики нашого культурно-освітнього стану, бо ми ще не відчули гаразд ваги й доцільности цеї галузі науки. Вона показалаб нам ясно, цифрами, рівень й межі нашої духової активности, і так пояснилаб річево не одно явище нашої відсталости. Культ книжки та звязані з тим форми духової зацікавлености не є ще нормальним явищем нашого життя, рівнорядним з іншими його потребами. Воно стоїть покищо в площині пропаґанди.

Наші дні висувають кожночасно ріжні актуальні справи на поверхню громадської уваги. Така важлива, підкреслена зокрема господарською скрутою, проблєма як основи національного здоровля підходить якнайкраще для цього, щоби бути одною з головних спонук *до піднесення культу книжки*. Боротьба з алькоголем не матиме виглядів без одночасної посиленої освідомляючої акції з боку відповідних освітніх кругів. Щоби викорінити атавістичний орґанічний наліг до алькоголю, треба створити рівновартну противагу з боку волевої свідомости. Цього без живого слова, без книжки, без загострення духової цікавости — не досягнути.

Кидаємо клич: *„Геть з алькоголем. Заощаджений гріш — на купівлю книжки!“*

З міліона людей, уроджених в одному році, половина їх вмирає в 45-ім році життя а одна третина доживає 60-го року життя. Ви не знаєте, до котрої катеґорії належите. Ви можете вмерти і перед 45-им роком життя, вмерти навіть негайно, а тому треба Вам заздалегідь сбезпечити своє життя в користь своєї рідні. Найкраще можете це зробити через Товариство **„КАРПАТІЯ“ — Львів, Руська 18.**

Слово до наших передплатників за кордоном і в краю.

Хто з наших передплатників не виповняє своїх грошевих зобовязань супроти нашого орґану та не надсилає своєчасно передплати — той побільшує шкоду, яку нашому орґанові заподіяно в осені минулого року.

Адміністрація „Укр. Голосу“.

НОВІ КНИЖКИ.

Евген Чикаленко: **„Щоденник“** *(1907.—1917.) Львів 1931. Видавн. Кооперат. „Червона Калина“. Стор. 496, 8°*

Наші читачі знають вже *„Спогади“* Е. Чикаленка, в яких автор показав себе знаменитим оповідачем, так, що їх читали ми всі немов яку повість. Те саме можна сказати і про нову книгу, видану вже по смерти автора. Це також спомини, але більш обємисті, хоч обіймають лише 10 літ. Головна вісь *„Щоденника“* — це історія українського щоденного часопису *„Рада“*, який виходив у Києві після першої російської революції. При *„Раді“* находили притулок недокінчені студенти вищих шкіл, або такі люде, які з політичних причин стратили посади. Поруч старших громадян-співробітників, або хвилевих редакторів (Єфремов, Д. Дорошенко) стрічаємо цілий ряд україн. діячів як Христюк, Шерстюк, Жебуньов й ін. Е. Чикаленко докладав до *„Ради“* річно 5—7000 рублів і в цей спосіб рятував часопис від упадку. Треба подивляти завзяття цього чоловіка, якого не відстрашували часті грошеві кари. Автор умів добирати і вишукувати між українцями людей, будити в них національну свідомість і спонукувати їх до жертвенности на україн. культурні цілі. Коли ми бачимо між жертводавцями таких людей як Сімиренко, то це заслуга Е. Чикаленка.

Дуже цікаві місця в *„Щоденнику“* — це спомини про життя і взаїмовідносини між членами старої київської громади (Леонтович, М. Лисенко). Окрему згадку присвятив автор виборам до думи. В дуже некорисному світлі виходить особа київського посла Лучицького.

Галицьких читачів будуть цікавити зносини Чикаленка з галицькими діячами (Др. Евген Олесницький), які робили йому надії на поширення *„Ради“* в Галичині. Друга справа — це роля М. Грушевського в Наук. Товаристві ім. Шевченка у Львові. Тут відіграв Чикаленко ролю посередника. Він, Леонтович і Шемет були делеґовані київською громадою для поладнання конфлікту, що їм і дійсно вдалося.

В усяких справах Чикаленко не кермувався політичними переконаннями людей, лише мав на оці добро української справи взагалі.

Окрему частину *„Щоденника“* творять поїздки автора до Петербурга в справі свойого сина Левка. При цій нагоді дає автор картину з царства тодішнього міністра просвіти Касса, даючи кілька характеристик впливових людей.

Беручи книжку як цілість, треба сказати, що вона є історично-культурним документом першорядної вартости. Завдяки цій книжці ми нині довідуємося про такі події і подробиці, про які без *„Щоденника“* почути булоб важко. Після прочитання Чикаленка насувається читачеві мимоволі гадка, чому то інші визначні діячі не лишили таких докладних записок про події, які самі переживали.

ВСЯЧИНА.

„НЕ СКУЄ ДУШІ ЖИВОЇ“...

(Книжка в московсько-більшовицькій неволі).

Французька преса друкувала недавно враження з подорожі й побуту в СССР. М. Артемієва. Найбільше уваги присвячує він літературі в СССР., що на неї є звернена найбільше чутка увага й контроля з боку московсько-більшовицького уряду. Найбільш знаменним показчиком поневолення літератури в СССР. є заборонена рукописна література. Не дивлячись на величезні труднощі, ризико й кошти, поширюється вона невидимими, таємними шляхами — в містах і по селах. Автор рукопису ніколи не знає, в кількох відписах — примірниках мандрує його рукопис від одної особи до другої, з одного міста до другого, бо завжди найдуться приклонники талану якогось автора, що переписують заборонений твір. Таким чином повстає — другий, третій і т. д. „наклади“ первісного рукопису. Це подвоєння чи потроєння „накладу“ кінчиться звичайно ростріллом кількох чи кільканацятьох захоплених приклонників — „накладів“ забороненої рукописної літератури. Зовнішній вигляд таких книжок є дуже примітивний з огляду на брак часу й паперу. Одначе й ці труднощі не відстрашують творців забороненої літератури.

Оден анархіст написав твір про Бакуніна в розмірі 30—40 аркушів і „видав“ його при допомозі своїх приятелів у шістьох примірниках. Інший знову твір релігійно-фільософічного змісту „видано“ на папері, що з нього роблять тутки до папіросок, в „накладі“ одинацяти примірників. Велике захоплення викликують твори тих поетів та письменників, які не можуть появитися друком в більшовицьких видавництвах і часописах, з огляду на ідеалістичний чи релігійно-містичний напрямок цих творів. Маючи це на увазі, Ґ. П. У. пильно слідкує за рухом молоді, що із запалом поширює нелеґальну літературу. Час до часу поліція (Ґ. П. У.) впаде на сліди кольпортажі забороненої рукописної літератури і тоді молоді апостоли вільного слова й думки опинюються під „стенкою“. Гинуть молоді герої, але вільний дух і слово не гине.

ЗА ВІРНУ СЛУЖБУ.

(Приналежність і час служби в П. О. В. вчислені до емеритури).

Польське міністерство скарбу видало розпорядок, силою котрого усім тим, що належали до Польської Орґанізації Військової (підпольна терористична орґанізація в добі поневолення Польщі), будуть вчислені до емератури роки їхньої приналежности й діяльности в згаданій орґанізації. Щоб забезпечитись перед зловживаннями, міністерство вимагає, щоб кожний дійсний „Пеовяк“ (член П. О. В.) мав посвідку з військового історичного бюра.

ДУХ ЕПОХИ.

(Дороги до шляхоцького титулу).

Анґлійський король надав шляхоцький титул капітанові анґлійської армії Кампбеллові за те, що він побив дотеперішній осяг швидкости автомобільної їзди.

З ТАЄМНИХ ІСТОРІЙ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ.

(Цісарський кабель Відень-Берлін).

Віденські часописи доносять з Праги, що в часі великої війни (1914—1918) був переведений окремий таємний телефонічний кабель-провід поміж Віднем і Берліном. Про цього знали та вживали його лише два цісарі — австрійський і німецький, для секретних спішних розмов. Цей кабель-провід ішов через Прагу. Чеські часописи підкреслюють тепер з гордістю, що помимо того, що ціла ота справа була бережена у великій таємниці, то все таки чеським революціонерам вдалося довідатись про існування того кабля і, що найважніше, підслухувати всі розмови двох цісарів.

Тепер думають довести до відновленя цього кабля, але очевидно вже для інших цілей.

СИЛА ТРАДИЦІЇ.

(Хто в Анґлії має право видавати біблію).

Право видавання (друку) біблії в анґлійській мові мав донедавна лише анґлійський король. Це право відступив він недавно університетам у Кембрідж й Оксфорд та королівській друкарні в Льондоні. Трапились однак такі анґлійські видавці, що хотіли зломити цю традицію і стали самі друкувати біблію. Коли про це довідалися згадані університети й королівська друкарня в Льондоні, звернулися до суду з проханням про охорону їхніх прав і, очевидно, справу виграли. Суд не захотів ломати традиції, яка навіть в Анґлії опинилася в останніх часах у поневірці.

ҐУАЯНА — ОСТРІВ СМЕРТИ.

(Транспорт французьких засудженців на цвинтарище живих трупів).

Кілька тижнів тому відїхав до французької карної кольонії Ґуаяни відділ поверх півсотні людей, уголовних засудженців. З цим транспортом виїхав теж, як одинокий гість-пасажир, співробітник одного французького часопису, який описує цю подорож: На тюремному кораблі „Ля Мартініер“ лежить і стоїть 676 засудженців, прикованих грубими ланцюгами до стін корабля. При найменшому навіть спротиві засудженців дозорці напускають до тих кабін-келій, де приковані засудженці, — горячу пару, яка в кількох секундах обезвладнює і „успокоює“ незадоволених. Заки транспорт прибуде на острів Ґуаяну, — всі засудженці є тяжко знеможені й хворі. „Сам острів — оте пекло на землі, з якого ніхто ніколи не вертає, є призначений для вкорочення життя засудженців“ — кінчить свій допис згаданий часописний співробітник.

КОЛЬОНІЯЛЬНА ВИСТАВКА В ПАРИЖІ.

Франція, заохочена великим успіхом світової виставки в році 1900, задумує ще в цьому році влаштувати в Парижі велику кольоніяльну виставку, в якій мають приняти участь, на доручення французького уряду, всі народи й раси, що живуть у французьких кольоніях. Найбільшу новість та цікавість на цій виставці має уявляти собою святиня, що вже її побудовано на взір святині в Анґкор (ориґінальна святиня находиться у франц. кольонії Камбоджі). Звичайне собі озерце Доменій, над берегами котрого звичайно проходжуються закохані пари молодих і старих французів і французок, — має бути перемінене на горяче тропікальне озеро, а в ліску, що біля нього, мають уладити таку спеку, щоб серед неї могли гасати спроваджені льви, тигри та інші дикі звірі „як у себе дома“.

Що чувати в світі?

Буря над Европою *в уяві та плянах ґенерала Людендорфа.*— Недавньо появилася книжка визначного німецького полководця і б. начальника штабу нім. збройної сили з часів останньої світової війни — ґенерала Людендорфа, про нову світову війну. В цій книжці намагається Людендорф дати відповідь на питання: що станеться з Німеччиною на випадок нової війни?

Два ворожі европейські табори, що їх бачить Людендорф, складаються з Франції, Бельґії, Польщі, Чехословаччини, Югославії та Румунії по одному боці, а Італії, Німеччини, СССР, Угорщини та Туреччини по другому. Анґлії не включає він ні до одного ні до другого табору, але гадає, що вона булаб сприятлива швидше для італійсько-німецького табору, ніж для французького. Супроти такого укладу сил Людендорф не сумнівається, що від першої хвилі воєнні дії перекинулибся і відбувалися на території Німеччини. Стан збройної німецької сили, що в 1914. році виносив 2 міліони і 900 тисяч добре вишколених вояків, виносить в теперішній час 100 тисяч Райхсвери, 15 тисяч матросів та біля 150 тисяч вишколених вояків бувшої цісарської армії з річників вище 29 років. Коли, беручи на увагу ці числа, зважити, що для оборони 1 кільометра німецької границі можна поставити ледви оден відділ кулеметів, то така оборонна лінія не вдасться ніяк вдержати супроти напору нагромаджених вздовж німецьких кордонів французької, бельґійської, польської та чехословацької армій. Такий стан справи не дає ніяких підстав надіятись і думати, щоби, після легкого зломання першої оборонні лінії, марш ворожих армій в глибину німецької території міг зустріти десь далі сильніший опір та перешкоду.

Приймаючи день 1. травня 1932. року як хвилину вибуху війни, Людендорфові ввижається розвиток стратеґічно-воєнних випадків у такий спосіб:

1) *Завданням Франції та її союзників* буде виявити якнайбільший поспіх для цілковитого зломання всякого опору на німецькій території, а зокрема, завдати рішучий удар італійській армії для того, щоби могти якнайшвидше наспіти з помічю польській та румунській арміям в обороні та наступі проти СССР, поки цей останній зможе стягнути на фронт величезні маси свойого війська. Для виконання цього завдання більша частина франко-бельґійської армії увійде на німецькі землі.

2) Завданням Італії буде намагатись за всяку ціні недоступити до злуки ворожих армій на німецькій території. В тій ціли головна сила італійської армії перейде на німецьку територію, де й відбудеться зудар поміж нею і франко-бельґо - чехословацькою арміями. Поки до цього дійде, італійська армія буде мусіти розправитись з югославянською армією, яка інакше вічно загрожувалаб правому крилу походу італійців.

3) Завданням СССР буде розбити польську й румунську армії, дістатись до Німеччини, щоб звести тамже бій з франко-союзними арміями.

4) Завданням угорської армії буде стремління зєднатися з італійськими збройними силами, щоби заслоняти їх похід з боку чехословацького крилового нападу.

5) Турецька армія буде спрямована проти Румунії та Югославії, зрештою, вона буде узгіднювати свої ходи з арміями СССР та Італії.

З цього Людендорф тягне висновок: всі армійські кольони двигаються в напрямку німецької території, де й будуть відбуватись головні зудари ворожих сил.

Вслід за цим Людендорф розглядає подрібно хід воєнно-стратеґічних ділань:

Чисельна й технічна перевага франко-бельґійської армії дасть можливість французькому командуванню кинути вже в першому дні загальної мобілізації сильні відділи панцирних авт, кулеметних і гарматніх відділів на моторах та іншого роду зброї через німецьку границю на відтинку поміж Аахен і Базель. На пятому дні мобілізації зачнеться марш передньої сторожі головної франко-бельґ. армії в напрямку Бремен, Ганновер, Касель та Реґенсбурґ. Одна частина цеї армії піде здержувати італійську офензиву. Цілий край на південь від Дунаю перетвориться в оден величезний воєнний обоз італійської армії. Туди будуть плисти безконечні маси втікачів із середущих, а то й північних країв Німеччини, підсилючи таким чином італійську армію. Там теж буде орґанізуватись нова німецька збройна сила. Чеські війська захоплять на третьому дні мобілізації Відень. Втікаюче населення Австрії буде шукати захисту в областях, занятих італійськими військами. Армія угорська покине свій край, залишаючи його в руїні. На польсько-німецькому відтинку в районі Шлеска зачнеться бій на життя і смерть. Бій цей вести будуть німецькі добровольчі, напів цивільні відділи. В семому дні мобілізації доля цих областей буде вирішена: мущини, які до того часу не згинули, згинуть або будуть інтерновані. Тяжкі бої на італійсько-югославянській границі закінчаться на дванацятому дні мобілізації перемогою Італії. На пятому тижні франко-бельґійські війська, силою 2,500.000 боєвого стану, переможуть Італійців в південній Німеччині, а ліве крило франко-бельґів (2.000.000 боєвого стану) захопить в томуж самому часі Берлін. СССР зможе вповні розгорнути свої воєнні ділання не швидше, як на 24-ому дні мобілізації. Пятиміліонова армія СССР і 1,200.000 турків стануть проти 2,000.000 поляків і 1,700.000 румунів. На 30-ому дні мобілізації йдуть на цілому польсько-рум.-совітському фронті пекольні бої. Польсько-румунська армія змушена відійти на лінію Данціґ-Букарешт, щоби там підождати на франко-бельґо-чехословацькі сили, що двигаються від Берліна в напрямку на схід. На цій лінії зачинається позиційна війна. Лінія фронту тягнеться без перерви від Балтику аж по Адрійське море. Проти себе стоять міліони. Хто в цьому змаганні переможе? — Людендорф не дає відповіді.

Наприкінці годиться підкреслити, що цю книжку написав Людендорф *з тою метою*, щоби своїм воєнно - стратеґічним авторитетом створити противагу до воєнно-відплатних настроїв сучасної Німеччини, а зокрема для боротьби з впливами Гітлера.

А Гітлер на ці виводи Людендорфа відповідає: *„До чорта з розумом“.*

З балканської шахівниці. Відома є загально справа, що на балканській шахівниці вже віддавна грають партію Італія та Югославія. Досі вони її не розіграли, але щораз більша розгоряченість тих двох грачів вказує, що ота балканська — італійсько - югославянська партія наближається до вирішення. Через те, що вона йде без перерви вже довший час, люде перестали були нею цікавитись.

Але ось півтора тижня тому Югославія голосно зашахувала альбанського короля, що рахується ставлеником Італії. Склалось воно так: до Відня приїхав на лікування, як кажуть, сучасний альбанський король Ахмед Зоґу. Двох молодих альбанців виконали на короля, серед вулиці, револьверовий замах з метою вбити його. Тимчасом замість його, куля попала в королівського прибічника.

Сама ота справа замаху не варта булаб більшої уваги, колиб не те, що король Зоґу і замаховці це фіґурки в руках Італії та Югославії.

Щож таке цінне в Альбанії, що за таку малу державку зі 700—800 тисячами населення, без залізниць і добрих доріг — вела Італія такий завзятий спір з бувшою Австро-Угорщиною перед війною, а тепер веде його з Югославією?

Альбанія положена над берегом Адрійського моря в тому місці, де саме є найкращі і найдогідніші природні пристані. Хто ці пристані опановує, той у великій мірі опановує і здобуває свободу рухів і воєнних ділань на Адрійському морі. Отже альбанські пристані (Дурацо, Алесіо, Вальона та Скутарі) є для Югославії та Італії дуже важними з боку морської стратеґії. Опріч того опанування Альбанії створює для Італії дуже корисну можливість для приготування сухопутнього походу проти Югославії з південного заходу. Нарешті, Італія, осадовившись в Альбанії, може *безпосередньо* встрявати в усі справи Балкану. Це розуміє добре Югославія і тому вона робила, робить і буде робити усі заходи, щоби ослабити, а той цілковито знищити позицію Італії в Альбанії.

Після світової війни правив Альбанією Фан Нолі, ставленик Югославії, але це тревало коротко. За короткий час свойого володіння він вспів „зговоритися“ з Італією. Тоді Югославія висунула проти нього Ахмеда Зоґу. Фан Нолі убили, а Зоґу став президентом, потім князем, а врешті королем Альбанії. Але й він „зговорився“ з Італією. Вслід за цим „зговоренням“ зачалося послідовне і дуже рішуче опановування Італією Альбанії. Позичка 50 міліонів франків, що її дала Альбанії Італія, була вжита на розбудову альбанських воєнних і торговельних пристаней, мощення стратеґічних доріг і будову фортів в альбанських горах на Югославянській границі. Італійці взялися одночасно за використовування природних богацтв Альбанії, а саме зорґанізували технічно видобування міді, нафти тощо. Найважніше є те, що Італійці зорґанізували альбанську армію, в якій інструкторами являються виключно італійські старшини й підстаршини.

Дуже швидкий зріст впливів Італії налякав не лише Югославію, але й самих альбанців. Ці настрої використала очевидно Югославія для орґанізації „державного“ перевороту в Альбанії.

Віденський замах був саме вислідом цеї підготовки, чи радше мав бути гаслом для революції в Альбанії. Ця обставина, що замах невдався, відволіче на деякий час сподівану революцію чи заворушення в Альбанії. Зрештою, хто знає, чи навіть на випадок удачі замаху, альбанські революціонери змоглиб були поконати опір зорґанізованої італійцями альбанської армії та італійських відділів жандармерії в самій Альбанії. Можна радше думати, що Італія встигла станути вже твердою ногою в цьому краю вічних бунтів. Це не значить однак, що в Альбанії перевелися уже бунти й заворушення.

Відгуки замаху на альбанського короля.

Віденська поліція оглянула подіравлений ровольверовими кулями автомобіль альбанського короля Зоґу і прийшла до пересвідчення, що замаховців було не двох, але трьох, а то й пятьох. В автомобілі найдено 15 дір і то зі всіх боків.

У звязку зі замахом віденська поліція видала наказ усім альбанським еміґрантам покинути межі Австрії. Оборонці зловлених двох замаховців внесли прохання до поліції, щоби виконання наказу для еміґрантів про залишення меж Австрії перенести на час, аж закінчиться процес, бо оборона думає покликати богатьох еміґрантів на свідків у процесі.

Перегляд сили.

Зприводу відбутого минулого тижня в Брунсвіку конґресу гітлерівців, пробоєві відділи гітлерівської орґанізації уладили демонстраційний похід вулицями міста. В поході взяло участь 40.000 гітлерівських пробоєвиків, з прапорами та орхестрами. В кількох місцях міста дійшло до крівавих зударів поміж гітлерівцями та комуністами.

Неспокійні Індії.

В Бомбаю (Індії) анґлійська поліція арештувала 400 індійців, а поміж ними предсідника та членів т. зв. Воєнної Ради індійського конґресу в Бомбаю. Приводом до арештів послужили горячі маніфестації індійців підчас появи серед мас і вітання національного індійського прапору.

Заговір проти уряду в Арґентині.

Арґентинська поліція викрила заговір проти уряду ґенерала Урібуру. Заговір цей орґанізували приклонники скиненого недавньо революцією президента Іріґоєна. Серед арештованих, у звязку з плянованим замахом, находиться ґенеральний інспектор арґентинської армії ґен. Туранці, богато священників та монахів.

Повстання в Перу.

У звязку зі заворушеннями в південній частині Перу, витворилося в цілій державі дуже грізне положення. Повстанчі рухи обгортають цілий край. Уряд наказав мобілізацію двох річників резервістів. Перуанський посол в Арґентині заявив, що повстання в південній частині Перу викликали й зорґанізували приклонники бувшого президента Леґуї.

Бомбовий замах на президента Куби.

З Гавани повідомляють, що в палаті президента републики вибухла бомба. Обійшлось без жертв.

Засідання Комітету II-ого інтернаціоналу в Ціріху.

На згаданому засіданні міжнародньої соціялістичної орґанізації, представник українських соціялістів Др. Т. Феденко ставив і пояснював внесення в справі минулорічної пацифікації на Західних Землях.

Новий великий процес в СССР.

Небаром має зачатися в Москві великий політичний процес проти нелеґальної політ.-орґанізації соціял-демократів-меншевиків, на чолі котрої стояв Чуханов і Шер. Акт обвинувачення закидає підсудним, що вони вдержували постійний звязок зі засудженою недавно „промисловою партією“ та „з так зв.“ селянською партією Чаянова і Кондратієва. Цікаво, що директор інституту Маркса і Енґельса — Рязанов, приєднався і вдержував постійний звязок зі згаданими протибільшовицькими заговірниками.

По всій Україні.

Північно-Західні Землі.

ХРОНІКА. — Українське протиалькогольне Т-во „Відродження“ влаштувало тридневі протиалькогольні курси—виклади у Львові, які відбулися 1, 2 і 3 березня. —Процес проти сельробівської верхівки з М. Химчином і О. Букшованим на чолі, що вівся у Львові від 23. до 27. II. м. м., закінчився присудом М. Химчина на 5., інших по 3 і 1 років, а О. Букшованого на 7. місяців. Двох підсудних звільнено. — 2. лютого ц. р. святкувала Турчанщина 25-літній ювилей основання філії т-ва „Просвіта“ в Турці. — Т-во Опіки над українськими зарібковими еміґрантами рішило вислати до Параґваю (півд. Америка) свойого делеґата інж. Л. Шепаровича для провірки на місці кліматичних та матеріяльних умов в тих просторах, що є призначені під кольонізацію.

Загрожена позиція. — Редакція „Українського Голосу“ отримала листа від визначних громадян Городка в справі назріваючої небезпеки ліквідації одної з найважніших наших позицій, а саме припинення „Українською Видавничою Спілкою“ дальшого видавання „Літературно-Наукового Вістника“. Нижче містимо надісланий відпис листа Громадян Городка до Редакції Л.-Н. В.

До Хвальної Редакції „Літературно-Наукового Вістника“ у Львові. — До нашого відома дійшло, що Управа „Укр. Вид. Спілки“ задумує в короткім часі припинити видавання журналу, пояснюючи свій крок браком фондів, спричиненим великими залеглостями передплатників. Першим кроком ліквідації Вістника є вже звільнення зі становища головного редактора Вп. Д-ра Донцова, котре він займав від початку відновлення журналу, то є від 1922. р. Ми, читачі, прихильники й передплатники ЛНВ рішучо протестуємо проти так легкого вирішення такої важної справи. Ліквідація журналу, якій є катехизмом модерного націоналізму, болюче далабися відчути серед українського Громадянства, особливо серед молоді, бо позбавилаб їх одинокого правдиво-національного журналу. Щоби однак вийти з теперішнього тяжкого матеріяльного положення, є друга, значно простіша і меньш болюча „операція“, котру, на превелике диво, не хочуть застосувати в повній мірі П. П. Керманичі Вид. Спілки. Вистарчить лише вислати залягаючим передплатникам адвокатські упімнення, а як не поможе, то судові накази заплати, — видрукувати їх імена на сторінках Вістника евент. іншої преси, „пятнуючи їх як шкідників національної преси“ і з певністю положення поправиться. Рівночасно радимо вислати до всіх прихильників журналу збіркові листи в цілі збирання датків на пресовий фонд, а також вистосувати до них відповідний заклик до приєднування нових передплатників. Ми є глибоко переконані, що акція малаб всі дані на успіх, тому, що ЛНВ має стільки прихильників і однодумців, що скількість і якість їх дають повну запоруку за її зреалізування. Підписані вже самочинно таку акцію розпочали, розділюючи поміж себе кілька збіркових ліст, на котрі вже призбирано поважні грошеві квоти. Черга за іншими. З правдивим поважанням: *Др. Льонґін Озаркевич, Інж. Роман Паламарчук, о. Епіфаній Роздольський, Ольга Роздольська Проф. Петро Вересюк, Михайло Гикавий, Др. Степан Біляк, Оксана Бірецька, о. Володимир Демчук, Марія Білякова, Степан Лаптута, Др. Кость Бірецький, Мр. Степан Андрущишин, Др. Лев Козаневич, інж. Олекса Федорук, Микола Третяк, Микола Марчук, Петро Кушнір, Петра Паламарчукова, Омелія Голдівна.*

Відновлення видавництва „Вперед“. — При кінці минулого місяця появилося перше число центрального орґану Укр. Соціял-Демократичної Партії — „Вперед“, що виходитиме раз у місяць. Про відношення цього соціялістичного орґану до другої укр. соціялістичної партії, а саме до У. С. Р. П. (Радикали) можна судити з короткої замітки, що вміщена в 1. числі „Вперед“: „У. С. Р. П. була нашим союзником в часі виборів. Яким союзником була, то була, але була. Колись напишемо про це історію...“

„Poczciwy ludek ruski“. *(Допис).* — В селі Цеблові у Белзчині є деякі дуже „заслужені“ люде, яких саме хочемо увіковічнити цим дописом. Зачнемо від „заслуг“: Дня 10. листопаду мин. року, не зважаючи ні на слоту ні на біль ніг з пацифікаційних „мандрівок“, вже о год. 4-ій вранці вибрався гурт „почцівих“ на господарську виставку „Повятового Видзялу“ в Сокалі. Не хотіли бач спізнитись на „торжество“, тимбільше, що проводили „подорожникам“ мужі довіря УНДО-ня, так звана сметанка села. На виставці зроблено масову знимку і — кажуть, що „Пов. Видзял“ вислав цю знимку вищим панам, щоб подивились на расову худібку.

Друга їхня „заслуга“ — це існування найстаршої молочарні „Звйонзку млєчарскеґо“. На кожних дотеперішніх Заг. Зборах внесення про перехід цеї молочарні до „Маслосоюзу“ — упадало, бо Управа й Надз. Рада, в яких засідають мужі довіря УНДО-ня, заявляли, що самі цього зробити „не можуть“. Треба додати, що управа молочарні згодилася в грудні м. р. на улаштовання в селі молочарських курсів „Звйонзку млєчарскеґо“ при участи 60 хлопців із повіту. Але склалося якось так, що курс не відбувся, бо референти по дорозі „погубилися“.

Було ще й таке: 21. листопаду відбувся вечером бенкет виборчої комісії з участю чинних кооператорів і під протекторатом постерункового та „стшельцуф“.

Є в селі також — зрештою нечинна — „Каса Стефчика“.

Що до інших ділянок, то Виділ „Читальні“ під проводом тих самих „мужів довіря“, не вважав за відповідне бодай часом засвітити в „Читальні“ цеї зими. Щойно новий Виділ жваво відновив діяльність. — Очевидно ті всі „заслужені“ люде не вважали своїм обовязком взяти участь в Листопадовому Святі, яке відбулося при участи майже виключно молоді.

Осьтак то в селі, де живуть самі українці, представляється діяльність „мужів довіря“ УНДО-ня.

Не диво проте, що свідоміші місцеві люде рішили оминати всіх тих „ґрекокатолікуф“, доки вони ділом не докажуть, що пірвали з гріхами своєї минувшини.

Лютослав.

Образок з часів пацифікаційної погоні. (*З листів до редакції*). — (Минулого тижня в четвер повернено нашій редакції частину забраної за час опечатання нашої домівки переписки та редакційних матеріялів. Серед листів до редакції находимо між іншими слідуючого знаменного листа, що його низче *дослівно і без ніяких змін* наводимо:)

„Дня 29. 10. 1930. Хвальна Редакція. Прошу загальтувати мені свій часопис бо дуже бють і кажуть, що я політик. Отож прошу не висилати, як то ся примине то я напишу тогди листа. Тогди будете висилати.

Але я прошу щобисьте не загальтували до Івана З...., до него хай йде, бо він ще не битий, то до него хай йде, бо він хоче, щоби йшов ваш часопис,

З глубоким поважанням *Ст. Г.*“

Ось як греко-кат. Уряд парохіяльний у Винятинцях (повіт Заліщики) шанує українську рідню мову. В старостві в Заліщиках знаходиться таке письмо:

„Do Świetnego Starostwa w Zaleszczykach. Urząd parafjalny gr. kat. w Winiatyńcach prosi Świetne Starostwo o łaskawe zezwolenie odegrania sztuki religijnej „Józef w Egipcie“ ks. J. Łucyka, muzyka ks. Kopki, w 5 aktach w sali szkolnej w Winiatyńcach dnia 15. lutego 1931. r. o godz. 5-ej wieczorem. Dochód z przedstawienia przyznacza się na zakupno religijnych książek dla biblioteki szkolnej w Winiatyńcach. Urząd parafjalny gr. kat. w Winiatyńcach dnia 6. lutego 1931. r. Ks. Aleksander Rosnecki proboszcz. Округла печатка. Печать Гр. К. Уряда Парох. в Винятинцях“.

На зміну! *(Допис).* Причиною недомагань наших установ і звідти йдучого недовіря мас до їх проводів є переважно це, що бракує їм часто доплину все свіжої крови. Нерідке явище — *довголітне провідництво клік в інституціях* — не

дає змоги посилити та поглибити працю.

Маємо перед очима звіт із діяльности Т-ва „Укр. Захоронка“ у Львові гл. „Діло“ з 19. II. 1931. і устні звіти громадян жовківської дільниці і деяких членів Т-ва Захоронка у Львові. Із звіту („Діло з 19. II. 1931.) виходить, що лише 320 дітей користало із захоронок Т-ва. Цифра дітвори в порівнанні із висотою доходів незначна. Наводимо актива буджету за „Ділом“, 1) членські вкладки á 1 зл. місячно (около 400 членів), 2) оплати дітей, 3) підмоги Добродійного Ком. Економ. Укр. Установ понад 500 зл. місячно, 4) підмоги Митрополич. Ординар. з жертв при церквах, 5) жертви з Америки, 6) субвенція маґістрату на рр. 1930/31. в квоті 625 зл. місячно, 7) вечерниці, буфети, забави діточі, традиційна Маланка, чайні вечорі і др. Нема у звіті згадки про те, що Виділ не подбав якслід про поглиблення своєї роботи, нпр. шляхом орґанізації та тісної співпраці із дільничними батьківськими комітетами і т. п. *Не згадується теж того, що намагається продати жидам передостанню вже камяницю і зробити „брилянтовий інтерес“* (по словам п. Ігната Евст), *не звертаючи уваги на це, що із цеї камяниці користають усі народні установи жовківської дільниці, як читальня „Просв.“, Кружок Рід. Шк. і др.*, що для тисячів дітей незаможницьких робітничих та ремісничих родин сама захоронка яктеж згадані інституції являються питанням їхньої дальшої національної приналежности.

Цікаво, чому поминено мовчанкою цю справу в звіті діяльности, друкованому в „Ділі“ з 19. II, 1931.? Чи може Виділ Т-ва хоче поставити громадянство перед доконаний факт?

Не може виправдувати Виділу це, що згадана камяниця є дефіцитова і що в останньому діловому році дала *навіть* 19·— (девятнацять зол.) дефіциту.

Громадяне жовківської дільниці з обуренням заявляють, що кожний з них дуже радо заплативби тих 19. зол. річно, щоб лише камяниця остала в руках „Укр. Захоронки“.

Ми хотіли на великій парцелі, що належить до „Укр. Захоронки“, вибудувати другу камяницю, в якій примістилибся усі наші народні інституції і то-ва в жовківськ. дільниці, — жаліється оден тамошній громадянин, — але нас висміяли і не хотіли з нами навіть говорити. Це саме стрінуло опісля делеґацію установ жовківської дільниці з п. Дужим Миколою (секретарем Філії Т-ва Просвіта на Львів-місто) на чолі.

Чому, — питаємо, — не постараєтеся, щоб слідуючий Виділ задоволив Ваші слушні бажання?

„Виділ зложений із тих самих осіб панує там від ряду літ і ніхто не в силі цю кліку викурити“ — відповідає громадянин. У звязку з тим запитуємо Виділ Хв. Т-ва „Укр. Захоронка“, чи його вибрано на те, щоби випродав усі камяниці То-ва? Чи не кращеб змінити в першу чергу адміністратора „твердого русского“, о. Лончину, і на його місце покласти надійнішу людину для зрівноваження буджету камяниці та взагалі для поправи господарки.

Добре знаючи, що п. Ігнат є небуденним спецом у продажі камяниць, недопустимо, щоб він робив брилянтові інтереси в „користь“ Т-ва і взиваємо, щоб не дораджував Виділові, що зложений з нефахових пань, випродувати останки нашого майна у Львові.

Наприкінці апелюємо до львівського громадянства, батьків дітвори і членів Т-ва „Укр. Захоронка“, щоби вони подбали про вибір нового Виділу, зложеного із свіжих людей, що змігби поглибити працю Т-ва „Укр. Захоронка“.

Заявлямо від себе, що цеї справи ми не випустимо з уваги та належньої бачности.

Львів, дня 20. лютого 1931.

Гурток зацікавлених студентів.

Зразкова Громада. — Громадська Рада села Осташівці п. Тернопіль переслала до Управи „Рідної Школи“ 30. зл., що їх було вставлено радою одноголосно в бюджет громади.

Ревізії. — Дня 12. лютого ц. р. хтось розкинув вечером, підчас цього як люде виходили з парохіяльної церкви, летючки, в яких було підкреслене значіння культу самопосвяти й боротьби за національні ідеали. — У звязку з цим слідуючого дня перевела місцева поліція цілу низку ревізій й арештувань серед укр. студ. молоді обидвох полів. Зокрема спрямувала поліція своє вістря проти усіх тих, що опікуються політ.-вязнями. Основну ревізію переведено в домівці, де приготовляють харчі для політ.-вязнів. Кільканацять арештованих осіб звільнила поліція на другий день, а двох студентів передала судові, а саме: Турковського Василя — студ. права і Кордубу Тому. — В с. Супранівці скалатського повіту перевела поліція ревізію у голови місцевої читальні Просвіта, — Миколи Черкаса та його синів, Володимира, Степана і Ярослава, з яких один є головою „Лугу“, та у В. Галанова, Ст. і В. Мазурків, В. Лесюка та І. Гайдая. Всіх їх перевезено скованих до тюрми в Тернополі. — Під замітом протидержавної аґітації поліція арештувала у Новому Санчі др. Павла Хижого і канц. адв. Осипа Яняка. — В половині лютого перевела поліція ревізії у Василя Кузьмова в с. Великий Полюхів пов. Перемишляни, якого після ревізії перевезла до тюрми у Львові.

Процеси: Дня 2. березня розпочався у Львові процес проти посла Др. Ст. Біляка. — В половині березня відбудеться в Чорткові процес проти Юліяна Думного і 11. товаришів, що їх обвинувачують в приналежности до УВО.

Засуди. — В Самборі закінчився процес проти двацятькількох селян зі села Зарайська самб. повіту, обвинувачених за приналежність до „Пласту“. Головного підсудного засуджено на 4, а решту на 2 і менше місяців тюрми. Годиться зазначити, що „Пласт“ був статутовим товариством, а статут був затверджений Воєвідським урядом.

„Свобода й право культурно-освітного розвитку“. — У львівському воєвідському дневнику за грудень 1930. і січень 1931. р. оголошено список розвязаних Товариств „Просвіта“, „Луг“ і „Сокіл“ в межах львівського воєвідства. Зі списку виходить, що в одному лише львівському воєвідстві розвязано за час двох місяців 17 читалень „Просвіта“, 19 „Лугів“ і 12 „Соколів“.

Закарпаття.

Радіо на Закарпатті. — Остання поштова статистика виказала, що на території Українського Закарпаття находиться під сучасну пору 2929 радіоприймачів, які що місяця вносять до чеського скарбу 29·290 чк. оплати (по 10 чк. від радіоприймача). З того числа радіоприймачів 641 находиться в Ужгороді, 407 в Мукачеві, 292 в Берегові, 163 в Густі, 101 в Севлюші, 91 в Сваляві і 33 в Ясені.

Населення Ужгороду й Мукачева. — Остання народня перепись Чехословаччини виказала в Ужгороді 26.246, а в Мукачеві 26.123 мешканців. В обох містах українці творять 25 відс. населення; по них найсильніші чисельно жиди (в Мукачеві аж 37 відс.!), чехи і мадяри.

Електрифікація Закарпаття? — В Ужгороді пустили в рух велитенську електричну централю, що обслуговуватиме не тільки Ужгород, але й 14 сусідніх сіл, з якими вона злучена 120 км. довгими проводами. Цю централю, так пишуть бодай чеські часописи, треба вважати першим кроком до електрифікації Закарпаття, яка, використовуючи водну енерґію, обійме згодом цілу цю область

Олікуни! — Чеські аґрарники пустилися в останніх тижнях на цікавий спосіб приманювати собі членів на Закарпатті. Потворили т. зв. фахові союзи і аґітують посеред селянських безробітних, щоби вписувалися до тих союзів, бо тільки через них даватиме уряд працю. Очевидно, що безробітній, що хоче тієїж, повинен ще, поки одержить її, вписатися в члени аґрарної партії і заплатити річну членську вкладку — 50 чк.

Буковина.

ХРОНІКА. — Румунська сіґуранца до спілки з урядом пошт і телеґрафів у Букарешті, заборонила українським учителям мати у себе в хаті радіо. — Серед наших Гуцулів на Буковині лютує голод. Зимових робіт нема. — 22. лютого улаштувала черновецька „Жіноча Громада“ академію в річницю шістьдесятьліття уродин великої поетки українського відродження Лесі Українки.

За межами України.

ХРОНІКА. — Чікаґському укр. часописові „Україна“ відобрав польський уряд право дебіту в межах Польщі. — Минулого тижня склав в польському соймі посольське приречення б. греко-кат. священик Яворський (клюб) ББ), якому ні Митрополит ні Рим не дозволив виконувати посольського мандату. — Українська еміґрація в Ню-Йорку влаштувала була ц. р. традиційний Свят Вечір для 250 студентів-американців і професорів колюмбійського університету, з усіми традиційними справами та звичаями. Різдвяні звичаї українців пояснював др. Л. Цегельський.

„Польські кривди“.—Польський часопис „Ілюстровани Курер Цодзенни“ з дня 26. лютого 1931. р. містить на 3. стр. листа від польського діяча-еміґранта з Канади. В тому листі читаємо між іншим:

„Вже три місяці минає, як тут (в Канаді) розгорілася протипольська пропаґанда...“

...„Сьогодні Українці повні ненависти до польського уряду та Польщі... Прикладом хай буде вчорашній відчит Др. В. І. Дей, що його в часі пацифікації привезли українці з Карльсбаду для оглядання „сумних облич“ українських героїв в околицях Львова. Там його (Дея) арештовано і вивезено поза межі держави“.

„Приїхав він сюди (до Канади), кілька тижнів тому і дозволив місцевим аґітаторам послуговуватись своїм іменем, як „наочного свідка“ варварських зловживань, що їх допустився польський уряд і польська солдатеска супроти невинного українського народу“.

„У відозві, що її видали українські жіночі орґанізації до „жінок Канади“ читаємо такі літературні квітки: „Навіть варвари — татари й турки в XIII. і XIV. столітті не доконали таких злочинів. Далі: „Велику скількість українських дівчат знасилувано, сотні вагітних жінок страшенно побито...“

...„Канадійці, які читають такі відозви українських жінок, оперті на „свідоцтві наочного свідка“ з під темної звізди, якогось доктора з Карльсбаду В. І. Дея — напевно не будуть обурюватись на варварських попихачів Берліна, на висланників славного Коновальця, але напевно будуть обурені на Польщу і в цьому власне лежить увесь наш траґізм...“

Редакція „І. К. Ц.“ зазначує на при кінці від себе:

„Може бути, що Варшава не має докладних відомостей, що діється в Канаді і тому не звертає уваги на варварську протипольську пропаґанду. Ми, одначе, стверджуємо на підставі документу, (листа) що лежить перед нами, що *Польщі діється* величезна кривда“.

Отвертий лист. До Вп. проф. К. Мацієвича у Варшаві. Загальні Збори студентів VII. сем. Економічно-кооперативного факультету Української Господарської Академії постановили вислати Вам листа слідуючого змісту:

а) вважаємо заснування т. зв. „Українського Наукового Інституту“ у Варшаві шкідливим вчинком супроти українського народу, що бореться за створення Високих Шкіл на рідних землях.

б) Ви, нехтуючи довголітню боротьбу народу за власне Високе Шкільництво, пролиту в ній кров — стали основником цього Інституту, яким виказується Польща на міжнародньому форумі, що, мовляв, вона задоволила потреби й вимоги українського населення, створюючи Українську Високу Школу у Варшаві.

З уваги на вище згадане рішуче заявляємо, що слухати Ваших викладів не бажаємо і взиваємо Вас, з огляду на всякі можливі неприємности, зректися становища професора Української Господарської Академії.

Подебради, 14. лютого 1931. р.

За президію Зборів:

М. Ніцкевич голова. *Д. Марущак* секретар.

Українсько - білорусько - литовська солідарність в Америці. Під кінець м. м. відбулося в Шікаґо велике протестаційне віче, влаштоване українськими орґанізаціями м. Шікаґо й околиці в справі відомих подій. На віче прибуло біля три тисячі Українців, Білорусинів і Литовців, а промовцями були теж представники згаданих трьох народів. Почесним предсідником віча і першим промовцем на ньому був патріярх української еміґрації в Америці, др. Сіменович. Від Білорусинів говорив старшина Білорусько-Американського Союзу Язеп Варонка, що сказав м. і.: „Білорусини йдуть разом з Українцями не тільки тут в Америці, але і в батьківщині. Це наша життєва й історична ціль. Наша доля однакова“. Від литовців говорив відомий діяч проф. Ф. Маставскас, містопрокуратор стейту Ілинойе, що у своїй промові підчеркнув потребу спільного фронту Українців, Білорусинів і Литовців. Крім цього на вічу забирало голос багато співробітників американських часописів. Хід віча, промов і постанов слухала почерез шікаґську радіостацію ціла Америка.

Годинник зі золота

американського, що нічим не ріжниться від правдивого золота 14-о карат.

Тільки за зол. 6·55 зам. 100

На листовне замовлення негайно висилаємо елеґантний плоский годинник (після сего рисунку) виреґульований до мінути, дзвінкий хід, з 8-о літною ґваранцією. 2 штуки 12·50 з., 4 шт. 24·—, 6 шт. 39·50 — Ліпший ґатунок 9.—, 11.—, 14.—, 24·—, 30.—. З світячим циферблятом 9.50, 12.—, 15.—, 18.—. Годинник критий Ankier з трема копертами америк. 14.—, 16.—, 19.—, 24.—, 28.—, 35.—. Ланцушки з американ. золота 1·50, 2·50, 4.— і 6.— зл. Годинники на руку мужеські і дамські америк. 12.—, 15.—, 17.—, 20.—, 24.—. Кошта пересилки покриває купуючий.

Firma „Komercja“, Warszawa, Dzielna 45 U. G.

МАҐАЗИН ДАМСЬКОЇ КОНФЕКЦІЇ

Михайла Естеррайхера

Перемишль, вул. Францішканська ч. 11

Має найновіші і найелеґантші моделі

ПЛАЩІВ, КОСТЮМІВ і великий вибір СУКОНЬ.

Проситься о численні відвідини!

Вигідні умови! Вигідні умови!

ЦЕРКОВНІ ЦВІТИ поручає на свята

Стефанія Погорецька в Стрию Шевченка 6.

Китиці до свічок є в трьох цінах, менші — 4 зл. пара середні гарні 6·50 зл. пара і великі 8 зл. за пару.

Китиці поставні менші 25 зл. пара, середні (около 70 цм високі) естетично уложені 35 зл. пара і великі 50 зл. за пару.

ҐІРЛЯНДИ (вінці) вузча 6 зл. метер, а широка 8 зл. метер.

ЦВІТИ МАТЕРІЯЛЬНІ — ТРЕВАЛІ, КРАСКИ ДОБІРНІ.

Фірма К. ЯРОШЕВИЧ

(СКЛЕП ГОСПОД. МОЛОЧАРСЬКИЙ)

в Перемишлі вул. Дворського 5

ПОРУЧАЄ ЩОДНЯ СВІЖЕ ДВІРСЬКЕ МОЛОКО, СМЕТАНКУ СОЛОДКУ Й КВАСНУ, КРЕМІВКУ, МАСЛО, ЯЙЦЯ, СИРИ Й ТОВАРІ КОРІННІ

ПО ЗНИЖЕНИХ ЦІНАХ.

ПОДЯКА.

Почуваючись до обовязку отсею дорогою зложити щиру подяку Впп. Посл. Др. Дм. Ладиці за успішні й безінтересовні заходи в часі мойого 14. дн. побуту в поліц. й судових арештах. Харчевій Управі за моральну й матеріяльну піддержку, особливо Вп. пані Р. Романюківній за дбайливу опіку за час мойого побуту в тернопільській тюрмі, щиренько дякую.

Богдан Хоминець, б. політ. вязень.

Студент-українець, 23 літн. бажає кореспондувати з молодою панною, фотоґрафія бажана. Адрес: Engeneering Senior class. J. S. Robert College. *Stambul* Turquie.

Уневажнюється військова книжка, видана через П. К. У. в Перемишлі Николаєві Шведові, урод. 1886. р. в Станькова повіт Калуш.

АДВОКАТ

Др. МИКОЛА РИБАК

Веде канцелярію в Перемишлі

ПРИ ВУЛ. ПІЛСУДСКОГО Ч. 1.

в льокалі канцелярії бл. п. Дра Т. Кормоша.

Заступає в усіх справах цивільних і карних.

Др. РОМАН НЕСТОРОВИЧ

ординує у внутрішніх і жіночих недугах

в Перемишлі, вул. Францішканська 37 II

(площа на Брамі).

КВАРЦЕВА ЛЯМПА. ХЕМІЧНІ АНАЛІЗИ.

Просвітлювання Рентґеном.

Даром

подаю кожній пані добрі поради проти

уплавів.

Кожна пані здивується і буде мені вдячна

Anna Gebauer, Stetlin

L. 89. Friedrich-Ebertstr. 105- (Niemcy).

Долучити значок на порто.

Купуючи паперці до курення

„КАЛИНА“

в одинокої української кооперативної фабрики

„Будучність“ в Тернополі,

причиняєтеся до розросту рідного промислу і даєте заробіток українському робітництву.

Анонсуйтесь в „Українському Голосі“!

На руки Філії „Українського Товариства Допомоги Інвалідам“ у Перемишлі зложили в рр. 1930. і в січні 1931. оті Впов Жертводавці слідуючі квоти.:

Громада Поздяч 17·55, Громада Негрибка 20·—, громада Бушковичі 5·—, громада Гнатковичі 4·50, кооперат. „Поміч“ у Бушковичках 20·60, філія „Союзу Українок“ у Бушковичках 10·—, коопер. „Єдність“ в Мацьковичах 10·—, збірка на Заг. Зборах Тов. Доп. Еміґр. з Вел. України 18·19 дир. Спиридіон Губчак 5·—, Др. Ковак Іван 2·—, Добродій Х 15·—, громада Кругель вел. 5·—, коопер. „Добробут“ Стібно 50·—, громада Дрогоїв 6·50, збірка між гостями на весіллі Льва Сенечка в Дроздовичах 5·52, гром. Перекопаня 10·—, кооп. „Народний Дім“ Перемишль 100·—, читальня „Просвіти“ в Дусівцях 5·—, громада Мільнів 5·—.

Квоти ці відослано до головної каси „Українського Товариства Допомоги Інвалідам“ у Львові. Усім поодиноким Вп. жертводавцям і громадам, згл. кооперативам Перемищини складає філія „УТДІ“ в Перемишлі за жертви й збірки щиру подяку.

Виділ.

Овочеві ЩЕПИ

НАСІННЯ ПАШНИХ БУРАКІВ

найліпші відміни по найдешевших цінах достарчить вагоново і в роздріб Фірма:

А. ТЕРПИЛЯК

Залуква п. Галич.

Цінники й оферти на жадання висилається.

ЖАДАЙТЕ

у всіх кооперативах

МИЛА

Кооперативної Фабрики

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Уживайте

ЕЛЕҐАНТ

бо це найліпша паста до обуви і своя

ЛЬВІВ, Кордецького 51.

За редакцію відповідає Володимир Зиблікевич.

З друкарні Кнолера і Сиґ в Перемишлі